

23.1.2023

Operaatio Pirkanmaa Raportti 2022–2023

Sisällys

1	Projektin hallinto	4
1.1	Taustaa hankkeen käynnistämiseksi	4
1.2	Kehittämishankkeen tavoitteet	5
1.3	Operaatio Pirkanmaan hallinto ja projektitiimi	5
1.4	Operaatio Pirkanmaan monikunnallinen ohjausryhmä	6
2	Kulttuurinen ohjelmisto	6
2.1	Kulttuurisen ohjelmiston rakentaminen kulttuuripääkaupunkihaun pohjalta	6
2.1.1	Avoin haku 2023 teemalla rajat ylittävä yhteistyö	12
2.1.2	Purkutaidetalo Pinni47	15
2.1.3	Kulttuuritempaukset	16
2.3	Välitilamalli	19
2.4	Jatkuva avoin ehdotuskanava toimintamallien kehittämiseen	21
3	Osaamisen kehittäminen	23
3.1	Kestävä kehitys	23
3.2	Koulutukset	24
3.2.1	Kulttuuri- ja taidepalvelujen tuotteistamissparraus 2022	24
3.2.2	Art express -kulttuurimatkailupilotti	25
3.2.3	Tuottajaresidensi	25
3.3	Projektien ulkoinen rahoitus ja hakemukset	26
3.4	Ulkoisen rahoituksen haun tuki	26
4	Operaatio Pirkanmaan toimintavuodet 2022–2023 lukuina	28
4.1	Avainluvut Operaation toimintavuosilta 2022–2023	28
4.2	Projektien budjeteista	29
4.3	Taiteenalat ohjelmistossa	30
4.4	Vaikutusten arviointi	31
4.5	Kulttuuribarometri	32
5	Kuntayhteistyö	32
5.1	Tapaamiset ja viestintä kuntaverkostossa	33
5.2	Kulttuurinen ohjelmisto kunnissa	33
5.3	Osaamisen kehittäminen kunnissa -työpaketit	34
5.3.1	Kuntien kulttuuritoiminnan strateginen kehittäminen -työpaketti	34
5.3.2	Kulttuurimatkailun mahdollisuudet -työpaketti	35
5.3.3	Kestävää pirkanmaalaista kulttuuria -työpaketti	36
5.3.4	Kulttuurin rahoitusviidakko -työpaketti	36

5.3.5 Tuottajan tärkeimmät hommat -työpaketti	36
5.4 Kuntakierros yhteistyöhankkeiden kanssa	37
5.5 Kunnille tehdyn välikyselyn palautteita	37
5.5.1 Vuoden 2022 välikysely	38
6 Kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö	39
6.1 Kulttuurityöntekijöiden residenssi Tartossa 2023	40
6.4 Kansallinen yhteistyö	42
6.6 Osallistuminen tapahtumiin	43
7 Viestintä ja sen sidosryhmät	44
8 Yhteenvedoa Operaatio Pirkanmaan ensimmäisistä toimintavuosista.....	46

Päivitetty 23.1.2023

Raportin kirjoittajat: Projektipäällikkö Ilona Kyykoski, tuottaja-tiedottaja Satu Keltanen, tuottaja Sami Siltanen, tuottaja ja kuntakoordinaattori Sipriina Ritaranta, kestävyysuunnittelija Otto Ikävalko.

1 Projektin hallinto

1.1 Taustaa hankkeen käynnistämiseksi

Tampereen kaupunki haki yhdessä 19 pirkanmaalaisen kunnan kanssa Euroopan kulttuuripääkaupunkinimitystä vuodelle 2026. Kisaan osallistuivat myös Saimaa-ilmiö ja Oulu2026-hanke. Kesäkuussa 2021 Euroopan Unionin nimittämä kansainvälinen raati valitsi seuraavaksi suomalaiseksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi Oulun.

Jotta kulttuuripääkaupunkahaun aikana tehty työ ei menisi hukkaan, Pirkanmaan kunnat päättivät yhdessä käynnistää jatkohankkeen, josta hyötyvät niin alueen asukkaat kuin elämystalouden toimijat.

Tampere26-haun ohjelmistosuunnittelua hyödyntävä ja sen tavoitteita toteuttava kolmevuotinen luovien alojen kehittämishanke *Operaatio Pirkanmaa* käynnistyi tammikuussa 2022.

Operaatio Pirkanmaassa on mukana 20 pirkanmaalaista kuntaa: Tampere, Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi.

Hankebudjetti vuosille 2022–2024 on 2,6 M€. Tampereen kaupungin osuus rahoituksesta on 1,9 miljoonaa euroa ja kuntakumppanit rahoittavat Operaatio Pirkanmaata yhteensä noin 0,7 miljoonalla eurolla asukasluvun mukaan. Hankkeen vuosibudjetti on 861 000 euroa.

Operaatio Pirkanmaa	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Henkilöstökulut	-173 000 €	-210 000 €
Ohjelmatyö* & osaamisen kehittäminen	-567 000 €	-533 000 €
Viestintä ja markkinointi	-24 000 €	-34 000 €
Omat tuotannot, tapahtumat, kuntayhteistyö	-26 000 €	-58 000 €
Kansainväliset asiat	-21 000 €	-20 000 €
Muut	-1 000 €	-1 000 €
Yhteensä	-812 000 €	-856 000 €

*Ohjelmatyö sisältää myös kunnissa kiertävät projektit ja osaamisen kehittämisen.

Operaatio Pirkanmaan aluetaloudelliset vaikutukset ovat budjettia suuremmat, sillä hanke mahdollistaa projektien käynnistämisen, ja projektien omistajat hakevat ja saavat omarahoitusosuutta usein myös muista lähteistä.

1.2 Kehittämishankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kehittää pirkanmaalaisten kulttuuritoimijoiden yhteistyöverkoston ja toimintamalleja, ja siten edistää luovien alojen ekosysteemiä alueella. Tampere26-hausta kumpuavan arvopohjan mukaan myös Operaatio Pirkanmaa toimii yhä yhdenvertaisemman, saavutettavamman ja kestävämmän toimintaympäristön edistämiseksi.

Operaatio Pirkanmaa on kehittämissanke, joka jakautuu neljään osa-alueeseen:

- **kulttuurisen ohjelmiston kehittäminen**; erityisesti projektit, joissa tehdään jotain uutta ja perustoiminnasta poikkeavaa, pyritään saavuttamaan uusia yleisöjä, tai jotka toimivat uusilla alueilla kotimaisesti tai kansainvälisesti
- **osaamisen kehittäminen**; koulutukset, uusien toimintatapojen pilotointi, rahoitusosaamisen kasvattaminen ja hakujen tukeminen, resurssien lisääminen
- **kulttuurinen aluekehittäminen**; 20 kunnan verkoston vakiinnuttaminen, yhteistyön lisääminen, uusien toimintatapojen jakaminen ja toisilta oppiminen
- **kansainväliset ja kansalliset yhteistyöavaukset**; maiden väliset projektit, yhteistyö Euroopan kulttuuripääkaupunkien kanssa, valtakunnalliseen keskusteluun osallistuminen.

1.3 Operaatio Pirkanmaan hallinto ja projektitiimi

Hallinnollisesti hanke on sijoitettu Tampereen kaupungin kulttuurin hallintoyksikköön. Noin 10 % budjetista sijaitsee kaupungin elinvoima- ja kilpailukyky-yksikössä, joka hallinnoi hanketta Tampere26-kulttuuripääkaupunkihaun ajan.

Operaatio Pirkanmaa -hankkeen valmisteli ja käynnisti projektipäällikkö **Ilona Kyykoski** ja tuottaja-tiedottaja **Satu Keltanen** syksyllä 2021. Tuottaja **Sipriina Ritaranta** aloitti 40 % työajalla maaliskuussa 2022 vastuullaan kuntayhteistyö, ja tuottaja **Sami Siltanen** heinäkuussa 2022 täydellä työajalla. Tiimin hallinnollisena esihenkilönä toimi kehittämisspäällikkö **Jaakko Laurila**. Projektin omistaja ja viranhaltija oli vuoden 2023 loppuun saakka kulttuurijohtaja **Juha Ahonen**.

Otto Ikävalko työskenteli Operaatio Pirkanmaan ja elämystalouden kehitysohjelman yhteisenä kestävä kehityksen suunnittelijana syyskuusta 2022 vuoden 2023 loppuun. Lisäksi **Johanna Ahonen** teki hankkeessa harjoittelua syksystä 2022 kevääseen 2023.

Tampereen kaupungilla on käynnissä pormestariohjelman pohjalta käynnistetty elämystalouden kehitysohjelma 2022–2025. Operaatio Pirkanmaa toimii siinä poikkileikkaavana ja maakunnallisena hankkeena, joka tukee sisällöllisesti kehitysohjelman työpaketteja ja luo synergiaa niiden välille.

1.4 Operaatio Pirkanmaan monikunnallinen ohjausryhmä

Operaatio Pirkanmaalla on ohjausryhmä, joka ohjaa ja valvoo hankkeen etenemistä. Ohjausryhmään kuuluu yhdeksän jäsentä ja kolme varajäsentä. Tampereen kaupunki nimesi näistä kuusi edustajaa, joilla ei ole varajäseniä.

Puheenjohtajana toimii sivistyspalveluiden apulaispormestari **Matti Helimo**. Muut Tampereen kaupungin edustajat ovat kulttuurijohtaja **Juha Ahonen** (31.12.2023 saakka), kilpailukykyjohtaja **Anna-Kaisa Heinämäki** (vanhempainvapaalla 1.4.-1.11.2023), suhdetoiminta- ja markkinointipäällikkö **Iina Ojala**, tapahtumajohtaja **Perttu Pesä**, sekä Pirkanmaan liitosta kehittämispäällikkö **Marko Mäkinen**.

Tampereen kehyskuntia ohjausryhmässä edustaa kaksi jäsentä ja reunakuntia yksi edustaja, ja heillä kaikilla on varajäsenet. Varajäsenillä on läsnäolo-oikeus kokouksissa. Reunakunnat (pois lukien Juupajoki, Kihniö ja Punkalaidun) valitsivat keskuudestaan edustajiksi kulttuuripäällikkö **Antti Korkan** (Mänttä-Vilppula), jonka varajäsen on vapaa-aikatoimen ohjaaja **Elisa Vahosalmi** (Parkano).

Tampereen kehyskuntien edustajat ovat kulttuurikoordinaattori **Pia Keltti** (Nokia) ja vapaa-aikajohtaja, kulttuuripäällikkö **Minna-Liisa Vallin** (Ylöjärvi) varajäseninä, kulttuurikoordinaattori **Karoliina Karpiomaa** (Pirkkala) ja vapaa-aikapalveluiden johtaja **Marke Vornanen** (Kangasala).

2 Kulttuurinen ohjelmisto

2.1 Kulttuurisen ohjelmiston rakentaminen kulttuuripääkaupunkihaun pohjalta

Hankkeen käynnistymisvuonna 2022 suurin osa toteutukseen siirtyneistä projekteista pohjautui kulttuuripääkaupunkihaussa kertaalleen kuratoituun ohjelmistoon.

Vuonna 2023 keskityttiin erityisesti uusien toimintamallien tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen. Yhteistyössä toteutettavia projekteja ja uusien toimintamallien kokeiluja on voinut ehdottaa Operaatio Pirkanmaan verkkosivuilla olevan lomakkeen kautta.

Ohjelmistoon on valikoitu projekteja, joiden arvot, taiteellinen sisältö, toimintaverkosto sekä jälkeensä jättämä perintö vastaavat Operaatio Pirkanmaan tavoitteita. Lisäksi on arvioitu hankkeiden tuotantovalmiutta ja toteuttajien tuotanto-osaamista.

Kulttuurisen ohjelmiston avulla Operaatio Pirkanmaa kehittää elinvoimaista kulttuurimaakuntaa ja luovien alojen kansainvälistä osaamiskeskittymää, jossa ammattilaisten toimintaedellytyksiä kehitetään ja kuntalaisten kulttuuriset oikeudet toteutuvat.

Operaatio Pirkanmaan toimintatavat kulttuurisen ohjelmiston rakentamiseen ovat monipuoliset. Toimintamuodot jakautuvat alla olevan puukartan osoittamalla painotuksella kulttuuriprojekteihin, jotka saivat alkunsa kulttuuripääkaupunkihausta; ”Kylähyppelyyn” eli kunnissa kiertäviin projekteihin; Kulttuuritempauksiin, joita on tilattu mm. Pirkanmaan kulttuuripankista; ja osaamisen kehittämisen osa-alueisiin kuten avoimen haun projektitoteutuksiin, seminaareihin, koulutuksiin, erilaisiin kokoontumisiin sekä kansainväliseen toimintaan.

Tampere26-hausta ponnistavaa kulttuurista ohjelmistoa on julkistettu aika ajoin niin sanotuissa ”lähdöissä”, jotka koostuvat projekteista. Ensimmäinen kokonaisuus julkaistiin 22.2.2022 hankkeen avajaistilaisuudessa, ja se sisälsi 16 projektia. Toinen lähtö julkaistiin syyskuussa 2022, ja se sisälsi 10 projektia. Tämän jälkeen on toteutettu vielä lähdöt 3.–7.

Osa projekteista on lyhyitä ja toteutuu yhden kalenterivuoden aikana. Osa projekteista on pitkäjänteisempiä ja ne toteutuvat useamman vuoden aikana.

1. lähdön projektit:

Projektin nimi	Projektin omistaja	Lyhyt kuvaus
Pirkanmaa värityskirjana	SirkusRakkaus-PumPum ry.	Pirkanmaalle räätälöity elämyksellinen katutaideilmiö, jossa asukkaita osallistava katutaidetoiminta juurrutetaan osaksi kuntien kulttuuritoimintaa.
Yhteisökuorot	Pirkanmaan kuorokeskus ry.	Pirkanmaalaisten hyvinvoinnin kehittämistä kuorolaulun keinoin, uusia yhteisökuoroja palvelukoteihin ja asumiskortteihin.
Skate X Tampere Film Festival	Kaarikoirat ry. & Tampereen elokuvajuhlat	Skeittikulttuuriin keskittyvä ohjelmistokokonaisuus osana Tampere Film Festivalia. Tapahtuma sisälsi myös yhdenvertaisuuskeskustelun sekä pop up -skeittaustapahtuman.
Nuori kulttuuri on Air	Suomen nuorisoseurat ry.	Lauantaina 7.5.2022 eri puolilla Suomea järjestettiin kuusi liveinä tapahtuvaa On Air -satelliittitapahtumaa. Pirkanmaalla neljässä kunnassa pilotottiin tapahtumaa varten omia hubeja, joissa nuoret järjestivät työpajoja ja esityksiä.
Anian lintupuisto	Pirkkalan kunta, Anian lintupuiston yhteisö	Pirkkalassa sijaitseva Anian lintupuisto on yhteisöllinen tilataide- ja retkikohde. Tarjolla työpajatoimintaa, jossa syvennetään vierailijoiden luontoyhteyttä kulttuuritoiminnan avulla.
We Runed – Laulukuvia Pohjolasta (ent. Kalevala X)	Folk Extreme ry.	Läpikäsitelty 30-osainen lyhytelokuvasarja, joka yhdistelee musiikkia, tanssia ja visuaalista kulttuuria.
Lasten kyläkarnevaalit	Yhteisötaidekoulu Hehkumahuu (Tästä tulee niin hieno maailma ry.)	Lasten kyläkarnevaalit kiertävät Pirkanmaalla järjestäen ohjelmaa koko perheille. Karnevalistinen ohjelma koostuu monitaiteellisista taidepajoista, yhteisötaiteellisista prosesseista sekä esityksistä.
Metsäfolk	Kulttuuriosuuskunta Uulu	Metsäfolk-luontokonserttisarja yhdistää retkeilyä, kädentaidot ja kulttuurin. Konserteista tuotetaan videokooste.
Yhteisötaidetoimintaa Mitäs Mitäs Mitäs -festivaalille	Mitäs ry.	Mitäs Mitäs Mitäs -festivaali on Urjalan Nuutajärvellä oleva monitaidefestivaali, joka kehittää vieraiden aktiivisen osallistumisen kulttuuria.
Metsästä käsin	Taito Pirkanmaa ry.	Lapsille leiritoimintaa, jossa osallistujat toimivat oman elinympäristönsä kulttuuri- ja ekoagentteina. Teemaa lähestytään taiteen, muotoilun, teknologian tai vaikka hyvän arjen ja osaamisen näkökulmista.
I am Hope / Minä olen toivo	Kulttuurikeskus PiiPoo	Taidetyöpajatoimintaa, joka tukee alle 30-vuotiaiden nuorten osallisuutta. Päätös 2023 Minä olen toivo -tapahtumassa, joka on nuorten taiteen, ajatusten ja äänen esiintuoja. Hankkeella Erasmus-rahoitusta 60.000 €.
Sirkushyppely	Sorin Sirkus	Sosiaalisen sirkuksen toiminta sisältää monitaiteisuutta, sirkustyöpajoja, esityksiä ja erilaisille kohderyhmille räätälöityä toimintaa. Sirkustoimintaa voidaan viedä esimerkiksi kirjastoihin, palvelutaloihin, kouluihin tai päiväkoteihin.
Taidelinna	Serlachius-residenssi	Serlachius-museoiden residenssin toteuttama lasten ja nuorten monitaiteinen kulttuuritapahtuma, jossa kansainväliset residenssivieraat toteuttavat koululuokkien kanssa taidenäyttelyitä.

Critical Friends (Ent. A Stage for Future Leaders in Performing Arts)	Tampereen Teatterikesä ry.	Mentorointiohjelma, jossa valmennetaan tulevaisuuden johtajia ja kuraattoreita kasvattamaan esittävän taiteen ohjelmistojen diversiteettiä.
Kaunas 2022 Youth Challenge	Vimmart ry.	Kaunas 2022 kulttuuripääkaupunkivuoden Audra-nuorisofestivaalilla järjestettiin saavutettavaa Contact-työpajatoimintaa, jossa tanssi-innostamisen kautta mahdollistetaan ryhmien välistä vuorovaikutusta.
ACCAC Next Generation	Esteetön taide ja kulttuuri ry.	Yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta edistävän kansainvälisen taidefestivaalin suunnitteluun liittyvää työpajatoimintaa nuorille. Festivaali järjestettiin keväällä 2023.

2.lähdön projektit:

Projektin nimi	Projektin omistaja	Lyhyt kuvaus
Freedom of Speech - Sananvapaustapahtuma	Suomen Kulttuurirahaston Pirkanmaan rahasto	Vuoden 2023 syyskuussa järjestetään ensimmäinen Tampereen sananvapaustapahtuma, jonka teemana on Ukraina ja Valko-Venäjä. Tapahtuma edistää sananvapautta, ja keskustelun aiheet liikkuvat journalismin, tieteen ja hyvän hallinnon rajapinnoilla.
Valotempaukset Pirkanmaalla – Guerrilla Lighting Finland	Guerrilla Lighting Finland & WSP Oy	Yhteisöllinen valotempauksetapahtumakonsepti, jossa otetaan julkista tilaa haltuun valolla. Tarkoitus on myös herättää keskustelua ja saada aikaan muutosta ympäristömme valaistukseen.
52 ikkunaa Eurooppaan	Pirkanmaan Elokuvakeskus & Tampereen elokuvajuhlat	Vuonna 2023 Tampereella esitetään vähintään 52 elokuvaa teemana eurooppalaisuus. Osa esityksistä viedään muihin Pirkanmaan kumppanikuntiin. Kuratoitu ohjelmisto koostuu lyhytelokuvista, koko illan elokuvista sekä dokumenteista. Ohjelmisto sisältää myös temaattisia keskustelutilaisuuksia.
Rail2Dance	Tanssiteatteri MD Mobita/Danscon kannatusyhdistys ry.	Kansainvälisessä hankkeessa tanssiteatterilijat tekevät residenssien ja interrail-matkojen aikana vuorovaikutteisen esityskonseptin, joka on monistettavissa julkisiin kulkuvälineisiin ja tiloihin. Hanke on osa Chemnitzin vetämää Luova Eurooppa -projektia, jonka budjetti on 200.000 €.
Invataksi (ent. Kirsi - kehitysvammaisen naisen tarina)	Teatteri Telakka ry.	Teatteriesityshanke kehitysvammaisen naisen historiasta (2022–2024). Toimijat kehittävät tasa-arvoista ja saavutettavaa teatterintekemistä yhdessä yhteistyökumppaneiden ja projektiin osallistuvien kanssa. Hanke auttaa kehitysvammaisuuden kirjoon luokiteltuja teatterintekijöitä kohti aktiivista yhteiskunnallista toimijuutta.
Word Bridges / Lastenkirjasilta	Lastenkirja-instituutin kannatusyhdistys ry.	Ystävyyskaupunkien Tampereen ja Tarton välinen lastenkirjallisuuteen keskittyvä projekti vahvistaa Viron ja Suomen lasten- ja nuortenkirjallisuuden tuntemusta ja yhteistyötä (2023–2024). Osana projektia järjestetään workshoppeja, ammattilaisseminaari sekä näyttelyt molemmissa kaupungissa.
Plastic Rapids / Muovivirrat	Nukketeatteri Nirunaru ry.	Muovin kierrätystä käsittelevä projekti, jossa lapsille suunnatuissa työpajoissa rakennetaan käytetyistä muoveista tai muista kierrätysmateriaaleista vesieliöitä muistuttavia nukkeja (2022–2023), joita animoidaan. Teoksista ja animaatioista järjestettiin loppunäyttely Finlaysonilla.

Hahmot hukassa! Digitaalinen pakopeli osana kirjallisuuskasvatusta	Suomen kirjainstituutin säätö / Suomen Kirjainstituutti	Lastenkirjainstituutin rakentamalle verkkoalustalle toteutetaan vuonna 2023 digitaalinen pakopeli "Hahmot hukassa!". Peli nostaa valokeilaan pirkanmaalaiset kirjailijat ja kuvittajat. Tavoitteena on lisätä lasten lukuintoa elämyksellisellä ja osallistavalla tavalla. Kokonaisuus on kaikille avoin ja verkossa maksuttomasti käytössä.
Elävät ja kuolleet kirjailijat kohtaavat	Pirkkalaiskirjailijat ry.	Elävät ja kuolleet kirjailijat kohtaavat -hanke (2022–2023) tekee näkyväksi Pirkanmaalaisen kirjallisuuden historiaa ja antaa samalla äänen nykytekijöille. Kirjallisuusilloissa esitellään rinnan historian ääniä ja uutta kirjallisuutta. Suurin osa kirjallisuusilloista järjestettiin Tampereella, mutta osa toteutettiin myös muissa Pirkanmaan kunnissa.
Tampere 1918 - diginäyttely	Museokeskus Vapriikki	Vapriikin "Tampere 1918" -näyttelyn digitalisointihanke. Ensimmäinen osa "Näsilinnan taistelu" julkaistaan kesällä pilottiprojektina. Zoan Oy:n kanssa toteutettavassa projektissa tuotetaan verkossa toimiva korkeatasoinen virtuaalinen näyttely, joka on saavutettava eri yleisöille.

3.lähdön projektit:

Projektin nimi	Projektin omistaja	Lyhyt kuvaus
Urbaanit katedraalit	Kulttuuriosuuskunta Uulu, Petra Poutanen	Epätavallisiin tiloihin vietävä kahden kuoron konserttisarja, jossa tutkitaan kuorokonserttien sulautumista urbaaneihin paikkoihin, kuten siltojen alle ja parkkihalleihin. Teemoina mm. asunnottomuus.
12 Points Festival	G Livelab Tampere	Kiertävän yleiseurooppalaisen festivaalin tuominen Tampereelle vuonna 2024. Festivaali nostaa esiin nuoria jazzin kykyjä kuudesta maasta, lisäksi järjestetään keskustelutilaisuuksia sekä jameja.
Hiljainen kapinani	Legioonateatteri ry, Työväen Museoyhdistys ry.	Legioonateatteri ry. ja Työväen museo Werstas luovat museolle nuoria aikuisia ja heidän tarpeitaan palvelevan uudenlaisen yleisötyökonseptin, jonka teemana on kapinallisuus ja aktivismi nykynuorten näkökulmasta.
Art Town Choir - Taidekaupungin laulujuhla	Mänttä-Vilppulan kaupunki	Suomalaisten ja kansainvälisten kuorojen viikonlopun mittainen laulujuhla Mänttä-Vilppulassa 16.–18.6.2023. Laulujuhla kokoaa yhteen n. 500 laulajaa kaikkiaan 25–30 eri kuorosta. Festivaali on tarkoitus järjestää jatkossa kolmen vuoden välein.
Lasi syntyy tuhannessa asteessa	Lasisirkus, Nuutajärvi	7–16-vuotiaille suunnattu monitaiteinen suunnittelukilpailu, jossa lapset saavat suunnitella lasiteoksia. Valitut teokset puhalletaan oikeiksi lasiteoksiksi. Lapset pääsevät paikalle seuraamaan puhalluksen toteutusta lasitaiteilijan kanssa. Tavoitteena toteuttaa teoksista alueella kiertävä näyttely.

4.lähtö

Projektin nimi	Projektin omistaja	Lyhyt kuvaus
Purkutaloon toteutettava taidetalokokonaisuus	Pirkanmaan luovat tuottajat ry.	Purkutaidetalon Pinni47:n toteutus TOAS:n omistamaan keskustakiinteistöön, joka purettiin syksyllä 2023. Toimijat toteuttivat konseptoinnin ja pilotoinnin väliaikaisesta aika- ja paikkasidonnaisesta <i>pop up</i> -taidetalosta.
Innovatiivinen aluetyöskentely 2024 / Hyper-näyttely	Tampereen taidemuseo	Tampereen taidemuseo on Pirkanmaan alueellinen vastuumuseo. Vuonna 2024 museo toteuttaa Pirkanmaalla koululaisille yleisötyöprojektin kansainvälisen hyperrealismia esittelevän suurnäyttelyn yhteydessä. Projekti kehittää kuvanlukutaitoa ja saavutettavuutta kasvattamalla tulevaisuuden museokävijöitä.
Alueellisen työskentelyn seminaari Tartossa	Tartu 2024 & Operaatio Pirkanmaa	Tartu 2024 -säätio ja Operaatio Pirkanmaa järjestävät kansainvälisen <i>Kulttuurikompass</i> -forumin Valgassa ja Tartossa 7.-8.9.2023. Aluetyöskentelyyn keskittyvään tapahtumaan osallistuu myös Operaatio Pirkanmaan kuntaverkosto.
Art Express - Kestävän kulttuurimatkailun edistäminen	Serlachius-museot, Visavuori, Nuutajärven lasikylä	Yhteistyössä Visit Tampereen ja pirkanmaalaisten kulttuurikohteiden kanssa edistetään bussikuljetuksilla pirkanmaalaisten kulttuurikohteiden saavutettavuutta kestävästi.
Culture Up - residenssivaihto-ohjelma "Air on the Edge"	Tampereen taidemuseo & Sastamalan Opisto	Culture Up –Erasmus-hankkeen jatkohanke on "Air on the Edge", joka on taiteilijoiden residenssivaihto-ohjelma: kaksi taiteilijaa valittiin kuukauden jaksolle Serbiasta, Tanskasta, Hollannista, Irlannista ja Suomesta työskentelemään paikallisyhteisöissä.

5.lähdön projektit:

Projektin nimi	Projektin omistaja	Lyhyt kuvaus
Media- ja valotaidetapahtuma Projio, ja "Piiri" valotaideteoksen kiertäminen kunnissa	Stereo:ID Oy	Maksuton media- ja valotaidetapahtuma järjestetään Tampereella 19.-24.10.2023 Finlaysonin alueella. Tapahtumassa on esillä koko perheelle tarkoitettuja valo- ja mediataideteoksia. Yhteistyössä kaupunkikulttuuriyksikön kanssa toteutettiin Laikun puistoon valotaideteos "Piiri", joka on esillä myös valotapahtumissa Valkeakoskella (2023) ja Ylöjärvellä (2024).
Other City: Forgotten Spaces	Teatteri Telakka ry.	"Other city: Forgotten spaces" is a Finnish-Estonian collaborative artistic research that explores forgotten spaces in Tampere, Oulu and Tartu. Project is seeking abandoned places as an artistic experimentation sites for new urban visions that asks what public space is and does for today's city.
DesignOnTampereen verkostoitumis- ja seminaarimatka Tarttoon	Kulttuuriyhdistys DesignOnTampere ry.	Yhteistyötapaamisia ja seminaarimatka Tarttoon "How Cultural Cooperation Leads to Regional Development" -seminaariin syyskuussa 2023.

6. lähdön projektit

Projektin nimi	Projektin omistaja	Lyhyt kuvaus
Creative Youth Cross-Border Tartu-Tampere Entrepreneurship Training Bridge	Kulttuuriyhdistys Design on Tampere ry.	Tartto-Tampere-yhteistyössä kehitetään CREATIVE Bridge -hankkeessa yrittäjyysosaamista ja kansainvälistymistä muotoilun ammattilaisten parissa. Kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset. Rahoitusta haettu Interreg Central Baltic Program -ohjelmasta, päähakijana Tartu Centre for Creative Industries.

Lisäksi Operaatio Pirkanmaa tekee yhteistyötä ja/tai tuottaa seuraavia projekteja vuosina 2022–2023

- Kohti luovaa Hiedanrantaa -projektin valmistelu ja projektin omarahoitus 2023–2024
- Operaatio Pirkanmaan kick off -tilaisuus 22.2.2022
- Color Up Peace -workshopit Ukraina-talossa ja Monitoimitalo 13:ssa
- Työväenopiston käsityökahvila vastaanottokeskuksen asiakkaille
- Puistofiesta 7.8.2022
- Laikun lavan avajaiset ja 10-vuotisjuhlit 4.6.2022
- Kirjastojen ja kulttuurikeskus Laikun viittomakieliset simultaanitulkkaukset valituissa tapahtumissa syksyllä 2022
- Manse Pride -päätapahtuman esiintyjätuki 11.6.2022
- Pyynikin aikamatkat / Koko kaupungin kylä -vuokratuki syksyllä 2022
- Tuottajaresidenssi Pirkanmaalla -valmistelu vuodelle 2023
- Nokia Areenan videotaidekilpailu ja teosten julkaisu kesäkuu 2022
- Kulttuurista ponnistavaa paikallisuutta Teiskossa 2022–2023
- Kansantaidetta kulttuuriraiteilla 2022–2023
- Avoin julkisen taideteoksen portfoliohaku Hakametsän kampuksen uudistamisen yhteyteen: julkisen teoksen taidekilpailu Tarttoon linkittyville taiteilijoille; voittajateos vuonna 2024 Tapiolan puistoon.

2.1.1 Avoin haku 2023 teemalla rajat ylittävä yhteistyö

Operaatio Pirkanmaa järjesti loppukevästä 2023 avoimen projektihau, jonka teemana oli *Rajoja ylittävä yhteistyö*. Määräaikaan 4. kesäkuuta mennessä saapui 99 hakemusta.

Haettavissa oli yhteensä 100 000 euroa, ja hakemuksia käsitelty raati jakoi summan 21 projektiehdotuksen kesken. Valittujen toimijoiden kanssa käytiin täsmentäviä keskusteluita yhteistyön toteutuksesta, ja projekteihin myönnetty summat vaihtelivat 2 000–12 000 euron välillä.

Kriteereinä avoimessa haussa oli paitsi ”rajoja ylittävä yhteistyö” -konseptin muotoilu, myös hankkeen kytkös Pirkanmaahan, ammattimainen projekti- ja budjettisuunnitelma sekä yleisöjen osallisuuden edistäminen.

Valituissa projekteissa ylitetään muun muassa kunta-, maa- ja sukupolvirajoja, mutta hypitään myös virtuaalisen maailman sekä kulttuuriperinnön puolelle. Taiteenlajien kirjo, alueellisuus ja vuorovaikutus ympäristön kanssa oli valituissa projekteissa vahvasti läsnä.

Rajoja ylittävä yhteistyö -teemahaku kevät 2023, yhteistyövalinnat

Projektin omistaja	Projektin nimi	Projektin lyhyt kuvaus
Kiertävä lastenkulttuuri-keskus Kattila	Pölypuhetta!	Pölypuhetta! -projektissa lapset ja nuoret tutustuvat eri taiteenalojen kautta kestävään kehitykseen, luonnon kunnioittamiseen sekä Akaan mehiläisbrändiin.
Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistys ry	Pelastusoperaatio Pirkanmaan vanhat kaunottaret	Pilottiprojekti herättää ihmisiä tunnistamaan rakennetun kulttuuriympäristön arvo. Yhdistys luennoi rakennusten suojelemisesta ja niiden säilyttävästä korjaamisesta. Pilottiprojektin tavoitteena on myös rakentaa verkostoa Pirkanmaan rakennuskulttuuriaktiiveille.
Anna Pesonen & työryhmä	Soiva muistomerkki	Soiva muistomerkki on yhteisöllinen taideteos, jossa tamperelaisilta ihmisiltä kerättyihin muistoihin sävelletään musiikki. Sävellysvaiheen jälkeen äänitetään kappaleet, jotka ovat kuunneltavissa QR-koodin kautta muistojen tapahtumapaikoissa Tampereella.
Hämeenkyrön FESTiwaalit ry	Ihmiset suviyössä -ooppera	Ihmiset suviyössä -ooppera kantaesitetään Hämeenkyrössä, Myllykolun kesäteatterissa 14.7.2023. Hanke yhdistää yksityiset toimijat, yrittäjät, kunnan ja paikalliset yhdistykset uudenlaisen yhteistyön äärelle. Tuotantomalli on innovatiivinen, hyödyntää uusia toimintatapoja ja uudistaa oopperatraditiota.
Transparent Eyeball Oy	Virtuaalinen kulttuuriperintö	Projekti esittelee pirkanmaalaista kulttuuriperintöä digitaalisessa maailmassa luomalla kuratoitua NFT-taidetta, joka perustuu perinteisiin käsityöläistaitoihin ja kulttuurisiin symboleihin.
Viitapiiri ry	Pirkanmaan Runoralli ja Poetry Slamin SM-kilpailut 2023	Hanke järjestää sanataidetapahtuman nimeltä Pirkanmaan Runoralli sekä runorallin loppuhuipennuksen, valtakunnallisesti merkittävän Poetry Slamin SM-kilpailun 2023.
Teatteri Siperia	Kulttuuripaku	Teatteri- ja musiikkialan ammattilaisten esitys, joka kiertää Pirkanmaata tuunatulla Kulttuuripakulla. Pakun vierailukohteina voivat olla esimerkiksi vanhainkodit, kyläkoulut tai torit. Kulttuuripakusta toteutetaan yleisöä osallistava ja monialainen musiikkia, teatteria, draamaa tai standuppia sisältävä esitys.
Kulttuuri-tohtori Oy	Elävä äänikirja	Projekti toteutetaan kaikissa Pirkanmaan kunnissa osallistaen paikallisia asukkaita elävään äänikirjaan. Kovalainen esittää yleisölle osia romaanista, jota hän kirjoittaa Sibeliuksesta. Samalla kirjailija järjestää keskustelutilaisuuden alueen paikallisesta kulttuurista.
Sanataideyhdistys Yöstäjä ry	Unohdettujen satujen metsä: sanataiteellinen elämystila lapsille	Unohdettujen satujen metsä on sanataiteen keinoin toteutettu kaikille avoin ja saavutettava mielikuvitusnäyttely: elämystila, joka toimii vuorovaikutteisena oppimis- ja kokemisympäristönä. Elämystila kannustaa lapsia tutkimaan, luomaan, kirjoittamaan ja kertomaan, ja tuo esiin lukemisen ja kirjoittamisen taitoja.

Julius Visuals	Urban AI Art X Tapahtumien Yö	Tapahtumien yönä 10.8.2023 Tampereen keskustorin Kesäkeitaan isolle screenillä nähdään tekoälytaiteen koko illan kestävä esitys.
Museia ry	Muusafest	Muusafest on feministisen työryhmän järjestämä poikkitaiteellinen yhden päivän tapahtuma, jossa nähdään nykysirkusta, tanssia, performansseja sekä livemusiikkia. Tapahtumaa täydentävät osallistavat työpajat sekä visuaalinen ympäristö, joka rakentuu paikallisten taiteilijoiden toimesta.
Puistofilosofia ry	Puistofilosofia goes Pirkanmaa	Puistofilosofia ry:n viisipäiväinen ajattelun ja dialogin festivaali järjestetään vuosittain Ikaalisissa. Tämä viisauden ja keskustelujen ystäviä yhteen kokoava tapahtuma levittäytyy kesällä 2023 lisäksi Akaaseen ja Hämeenkyröön.
Pispalan nykytaiteen keskus	Forest Gallery	Forest Gallery 2023 on 30.7.–10.8. Jalkasaassa järjestettävä yhteisöllinen ulkotaidetapahtuma, jonka teemana on ihmisen ja luonnon välinen yhteys.
Fantastinen Norsu	Kolmen taiteilijan tanssia ja maalausta yhdistelevä projekti	Kuvataiteilijat Inka Hannula ja Kateryna Harahulia toteuttavat seinämaalauksen tanssija Linda Kuhan tanssi- ja liikeimprovisaation pohjalta Purkutaidetalo Pinni47:ssä 12.-14.7.2023.
Nokia-Seura ry.	Kirjoituskinkerit - Minun Nokiani 2033	Projektin teemana on nuorten innostaminen kirjoittamiseen ja lukemiseen. Nuoret kirjoittavat 10 vuoden päähän sijoittuvia, tulevaisuutta pohtivia tekstejä. Tekstit ja tarinat yhdistyvät taiteilijoiden visualisointiin ja loppunäyttelyyn, joka järjestetään vuoden 2024 alussa Nokialla.
Hiekkalaatikko-kollektiivi	Hiekkalaatikko-työpajat	Yhteisötaideprojekti, joka rikkoo taiteentekijöiden ja yleisön välisen rajan yleisön osallistuessa kierrätysmateriaaleista toteutettavan ympäristötaideteoksen tekemiseen Purkutaidetalo Pinni47:ssä.
Wacky Tie Films	Dokumenttilyhytelokuva "Karun"	<i>Karun</i> on iranilaisen käsikirjoittaja-ohjaaja Sahand Sarhaddin elokuva, joka toteutetaan iranilais-sveitsiläis-suomalaisena yhteistuotantona. Tampereella tapahtuvan leikkaus- ja editointityön jälkeen elokuva pyrkii saamaan levitystä kansainvälisille elokuvafestivaaleille.
Toiminimi Kirsi Marie Liimatainen	"Kirjeitä tulevaisuuteen – Mitä haluaisin kertoa sinulle?"	Elokuvaohjaajat Kirsi Marie Liimatainen ja Ditte Uljas haastattelevat pirkanmaalaisia sateenkaarisenioreita tuottaen 1–2 min pituisia videoklippejä haastatteluista. Videot julkaistaan videopalveluissa.
Tukkateatteri-yhdistys ry	Heta Niskavuori	Tukkateatteri Tampereelta ja Ilmatar Teatteri Madridista valmistavat Hella Wuolijoen klassikonäytelmän Niskavuoren Heta, joka käsittelee yhteiskunnallista murrosta ja eriarvoisuutta. Kansainvälistä yhteistyötä Tampereella pilotoivassa hankkeessa on sekä suomalaisia että espanjalaisia esiintyjiä. Esitys saa ensi-iltansa 1.9. Tukkateatterissa.
Idle Hands Oy	Kaupunkitaiteen kesäkorttelit	Katutaiteen kesäkorttelit on sarja väliaikaisia katutaiteen maamerkkiteoksia, joka tutkivat Tammelan ja Tullin alueen kaupunkitaiteen mahdollisuuksia.
Tampereen flamencoviikko ry	Flamencoviikko goes Fest Afrika and Steampunk	"Flamencoviikko goes Fest Afrika and Steampunk" -projektissa pilotoidaan Tampereen Flamencoviikon, Fest Afrikan ja Tampere Steampunk Festivalin genererajoja ylittävää yhteistyötä, joilla festivaalit pyrkivät luomaan uusia yhteistyön muotoja ja tavoittamaan uusia yleisöjä.

2.1.2 Purkutaidetalo Pinni47

Purkutaidetalo Pinni47 oli pilottihanke, jossa testattiin ja tutkittiin miten purettavia rakennuksia voidaan hyödyntää Tampereen keskustan elävöittämiseen taiteen ja kulttuurin avulla. Vastaavaa taideprojektia ei ole aiemmin toteutettu Tampereen ydinkeskustassa. Tavoitteena oli tuoda tamperelaisille ja kaupungissa vieraileville kesän ajaksi yllätyksellinen, inspiroiva ja helposti lähestyttävä kohtaamispaikka, joka myös työllistää alueen taiteilijoita.

Operaatio Pirkanmaa neuvotteli Tampereen opiskelija-asuntosäätiö TOASin kanssa tyhjän, viisikerroksisen kiinteistön käyttöön puoleksi vuodeksi ennen purkua. Kiinteistö sijaitsi osoitteessa Pinninkatu 47.

Projektin toteuttajaksi valittiin Pirkanmaan luovat tuottajat ry. (myöhemmin LuoTu), joka käynnisti maaliskuussa 2023 purkutaidetalon tuotannon. LuoTun tuotantotiimi koostui hallituksen puheenjohtaja **Susanna Ihanuksesta** ja tuottaja **Meiju Mertasesta**. Kuraattoriksi valittiin tamperelainen kuvataiteilija **Teemu Mäenpää**.

LuoTulla oli projektissa yhteensä 26 kpl yhteistyökumppania, joista merkittävimmät olivat TOASin ja Operaatio Pirkanmaan lisäksi Viiden tähden keskustan kehitys, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Tampere tunnetuksi ry. Sisällöntuottajakumppaneina toimivat mm. Backlight-valokuvafestivaali, Tampereen Taiteilijaseura, Pirkanmaan taidesuunnistus sekä TAMKin Fine Arts -opiskelijat. Restonomiopiskelijoilla oli pihalla ravintolakärry.

Pinni47 lukuina

- auki 37 päivää, kesä-heinäkuun keskiviikosta sunnuntaihin
- Kävijöitä 20 422
- Työllisti maaliskuu-elokuu 2023 yht. 18 hlöä (työsuhteiden kesto 2vko – 6kk)
- Avoimeen hakuun hakemuksia 140kpl, joista valittiin 24 taiteilijaa tai työryhmää
- Taiteilijat ja työryhmän jäsenet, yht. 113 hlöä
  - Joista 45 hlöä Backlight-valokuvanäyttelyn tekijöitä
  - Joista kansainvälisiä taiteilijoita 15 hlöä
- Liikevaihto yli 150 000 €
  - Sisäänkäsymaksu 8 € / 5 € (kesäpassi 20 €)
  - Maksaneita asiakkaita 14 671 hlöä / 20 422 hlöstä (toinen kerros maksuton)
  - Pipa Companyn ravintolavaunu (liikevaihto n. 14 000 €)
  - Lipunmyynnissä lisäksi myymälä, jossa oli taiteilijoiden teos- ja tuotemyyntiä
- Paljon medianäkyvyyttä, myös valtakunnallisesti.

Pinni47:ssa toteutettiin palautekysely, ja vastauksia saatiin yhteensä 423 kpl. Toisen kerroksen avoimen tilan näyttelyiden arvosanaksi annettiin keskimäärin 3,91 ja 3. ja 4. kerroksen kuratoiduille, maksullisille näyttelyille 4,31 (5=paras).

Myös Tullin alueen vaikutusta selvitettiin. 249 vastanneista (59 %) saapui Tampereen Tullin alueelle Pinni47:n vuoksi. Avoimista vastauksista huokui pääasiassa Pinni47:n elävöittävä vaikutus.

“Antaa mahdollisuuden tuoda erilaisia ja uusia taiteilijoita yleisön tietoisuuteen ja vahvistaa Tampereen mainetta hyvänä kulttuurikaupunkina. Myös tukee erilaisen / riskimmän taiteen toteutusta.”

“Tämä oli erittäin tärkeä projekti, koska on ollut uranuurtaja. Näitä ei pahemmin ole. Olen ylpeä, että tämä oli juuri Tampereella. Tekee hyvää kaupungin näkyvyydelle.”

Pinni47:n pilotoinnin synteesi

Pinni47 sai osakseen jopa yllättävän positiivista huomiota ja palautetta. Pinni47 oli matalan kynnyksen kulttuuritila, johon saapuminen koettiin helpoksi. Monipuolinen taiteenalojen mukaanotto sekä eri kumppaneiden ja työryhmien osallistaminen sisältöjen tuottamiseen mahdollisti uudenlaisten kulttuurielämysten kokemisen.

Paikalliset ja matkailijat saivat tutustua Pirkanmaan kulttuuritarjontaan parhaimmillaan neljän kerroksen ja 1 500 neliön verran. Mikä tärkeintä, rakennuksen sijainti ja saavutettavuus oikein viestittynä olivat keskeiset seikat. Monipuolinen taidemuotojen näkyvyys ja maksuttomat tilat lisäsivät kokonaisuuden merkityksellisyyttä. Kuraattorin käyttö maksullisen taidenäyttelyn kokoamiseen oli erittäin tärkeää.

Tullin alueella tehtiin Pinni47:n vuoksi maaliskuu-elokuussa ainakin 22 000 käyntiä. Jo valmisteluajankainen toiminta on tuonut asiakasvirtaa ja talousvaikutuksia Tullin alueen yrityksiin, etenkin kauppoihin ja ravintoloihin.

Tuotannon raportointivaiheessa nousi kuusi erityistä perustetta sille, miksi purkutaidehankkeet olisivat jatkossakin kannattavia:

1. Taiteen ja taiteilijoiden esille nostaminen
2. Paikallisten ammattilaisten työllistävä vaikutus: sosiaalinen kestävyys ja työn tukeminen, uudet ansaintamallit, asianmukaisten korvausten maksaminen
3. Kaupungin imagon parantaminen, liikkuvuus
4. Tyhjä kiinteistö hyötykäyttöön, kiinteistönomistajan mahdollisuus hyvään
5. Kulttuurin uudet yhteistyökumppanuudet ja taloudellinen vaikutus; kulttuuri on taloudellisesti vakavasti otettava ala.
6. Hyvinvointivaikutukset: kattaa työntekijät, taiteilijat sekä kävijät: luovuus, kulttuurin kokeminen, uuden oppiminen, käsillä tekeminen, osallistuminen, arjen irtiotto.

Purkutaidetalo Pinni47:sta on saatavilla tarkempi tuotantoraportti.

Onnistuneen purkutaidetaloprojektin jatkona loppusyksystä 2023 avattiin avoin tarjouskilpailu purkutaidetalon toteuttamisesta myös vuonna 2024 kaupungin omistamassa kiinteistössä osoitteessa Voimakatu 11 (Ratinan rannassa).

2.1.3 Kulttuuritempaukset

Operaatio Pirkanmaan rahoittamat kulttuuritempaukset ovat pääsymaksuttomia esityksiä,

osallistavia työpajoja sekä eri taiteenlajien toteutuksia Tampereella ja muualla Pirkanmaalla. Tavoitteena on lisätä kulttuurin kohtaamista alueen asukkaiden arjessa ja mahdollistaa kulttuurin ammattilaisten ideoiden tai teosten toteutuksia uusissa ympäristöissä.

Vuonna 2022 Operaatio Pirkanmaa rahoitti kulttuuritempauksia yhteensä 204 000 eurolla ja kulttuuritempausten valinta tehtiin nk. käänteisellä kilpailutuksella, jossa kulttuuritoimijat tarjosivat sisältöä kolmeen hintakategoriaan (1 500 € / 4 500 € / 9 000 €). Haun perusteella järjestettiin 90 Kulttuuritempausta Pirkanmaalla heinäkuusta joulukuuhun ulottuvalla ajanjaksolla. Yksittäisiä tapahtumia kulttuuritempausten tuottajat järjestivät yhteensä 213 kappaletta. Yleisöä tempauksiin osallistui vuonna 2023 yhteensä 19 311 henkilöä.

Kulttuuritempausten 2022 tilauskiintiöt kuntakohtaisesti:

Akaa	Kaksi pientä
Hämeenkyrö	Kaksi pientä
Ikaalinen	Yksi pieni
Kangasala	Yksi keskikokoinen ja yksi pieni
Kuhmoinen	Yksi pieni
Lempäälä	Yksi keskikokoinen tai kolme pientä
Mänttä-Vilppula	Yksi pieni
Nokia	Yksi keskikokoinen ja yksi pieni
Orivesi	Yksi pieni
Parkano	Yksi pieni
Pirkkala	Yksi keskikokoinen tai kolme pientä
Pälkäne	Yksi pieni
Ruovesi	Yksi pieni
Sastamala	Yksi keskikokoinen tai kolme pientä
Tampere	4 isoa, 14 keskikokoista ja 24 pientä
Urjala	Yksi pieni
Valkeakoski	Yksi keskikokoinen tai kolme pientä
Vesilahti	Yksi pieni
Virrat	Yksi pieni
Ylöjärvi	Yksi keskikokoinen ja yksi pieni

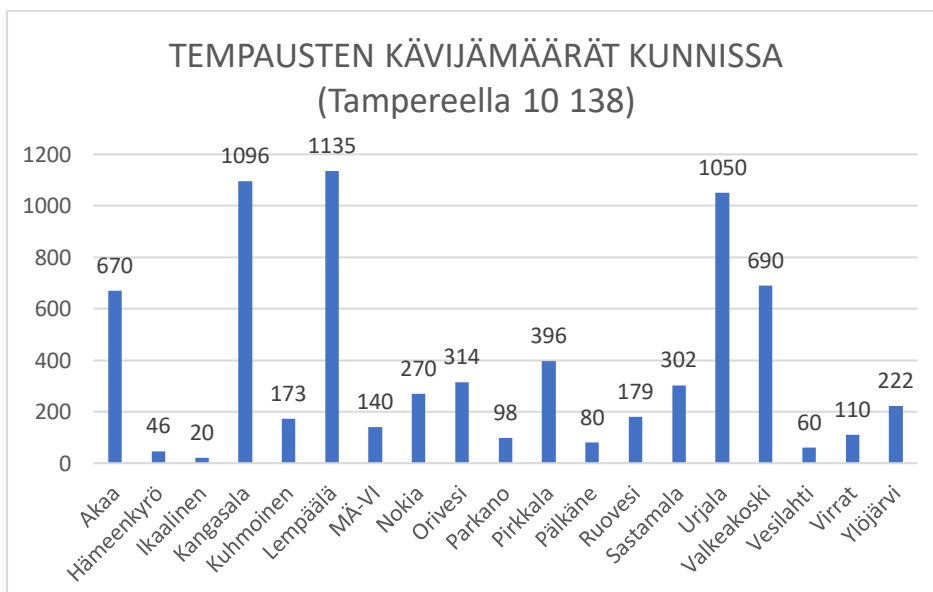
Vuonna 2023 kulttuuritempaukset toteutettiin niin, että kullekin kunnalle määritettiin kuntamaksuosuuksien kanssa suhteessa korvamerkitty rahasumma (500 € – 8 000 €), jolla sai tilata alkuvuodesta lanseeratusta Pirkanmaan kulttuuripankista ohjelmaa omaan kuntaan. Näin kunta teki itse valinnat, sopimukset toimijoiden kanssa ja lopuksi laskutti toteutuneen mukaan tempaukset Operaatiolta sekä raportoi toteutuneesta toiminnasta. Vuonna 2023 tempauksia oli 37 kappaletta ja tapahtumia tempauksissa 50 kappaletta. Tapahtumiin osallistui 18 632 henkilöä.

Kulttuuritempausten 2023 tilauskiintiöt kuntakohtaisesti:

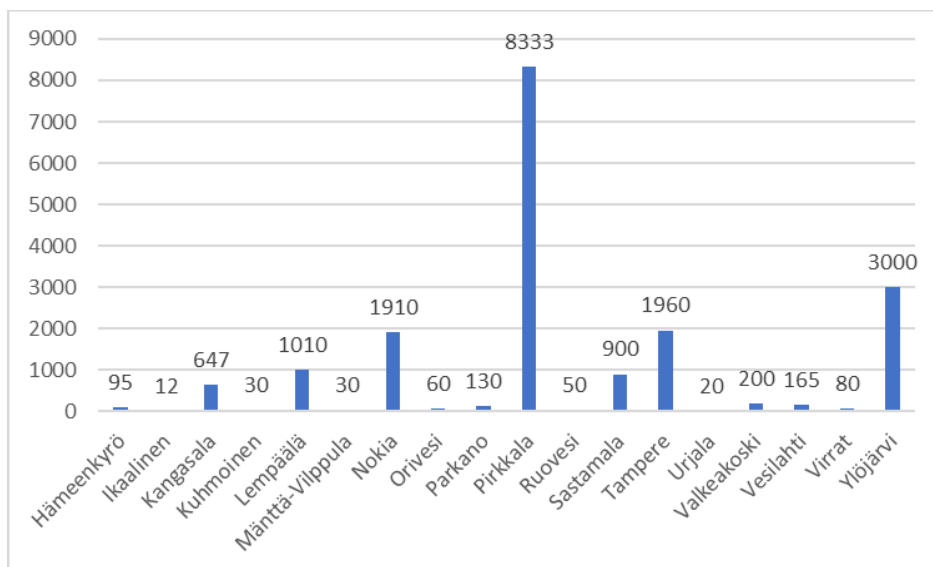
Tampere	8 000 €
Akaa	2 000 €
Hämeenkyrö	1 500 €
Ikaalinen	1 000 €
Kangasala	4 000 €
Kuhmoinen	500 €
Lempäälä	3 000 €
Mänttä-Vilppula	1 000 €
Nokia	4 000 €

Orivesi	1 000 €
Parkano	1 000 €
Pirkkala	2 500 €
Pälkäne	1 000 €
Ruovesi	500 €
Sastamala	3 000 €
Urjala	500 €
Valkeakoski	2 500 €
Vesilahti	500 €
Virrat	1 000 €
Ylöjärvi	4 000 €
Yhteensä	42 500 €

Tempausten kävijämäärät kunnissa vuonna 2022 järjestetyissä tempauksissa:

Tempausten kävijämäärät kunnissa vuonna 2023 järjestetyissä tempauksissa:

2.3 Välitilamalli

Osana Operaatio Pirkanmaan kulttuurista ohjelmistoa ja osaamisen kehittämistä on pilotoitu sekä vakiinnutettu Välitila-malli osaksi Tampereen kaupungin kulttuuripalveluita yhteistyössä tilaomaisuuden hallintayksikön kanssa. Välitilat ovat kaupungin omistamia ja valitsemia tyhjiä tiloja, jotka luovutetaan kulttuuritoimijoiden käyttöön maksutta määrääjäksi avoimen haun kautta.

Tällä toimintamallilla helpotetaan osittain luovien alojen toimijoiden kokemaa toimitilojen puutetta. Vaikka malli ei pysty ratkaisemaan toimitilapulaa, vahvistaa se kuitenkin kulttuurin tekemisen uudenlaisia toteutusmuotoja ja lisää monimuotoista kulttuuritarjontaa.

Avoimessa haussa haettavia välitiloja voi käyttää työskentelyyn, teosten tai projektien toteuttamiseen, niiden esittämiseen sekä näyttelyiden tai avoimen yhteisöllisen kulttuuritoiminnan järjestämiseen.

Tilassa tai sen käytön tuloksena tulee järjestää kulttuuritoimintaa kaupunkilaisille (esim. työpajat, näyttely, tapahtuma). Välitilaa pilotoi tammikuussa 2022 Meri-Maija Näytkki immersiiivisellä pop-up -näyttelyteoksella *Narttu Live (työnimi)*. Linja-autoaseman liikehuoneistossa toteutusta pilottiprojektista on toteutettu erillinen raportti.

Valitut välitilojen toimijat 2022 (kevään 2022 haku)

Kalevan halli:

Kuvataiteilijoiden ja tanssin yhteisöllinen työtila: Jenni Valorinta, Jenni Eskola, Marja Hautamäki & Tiina Alazawi, Anna Värri, Lotta Halinen & Niina Rajaniemi

Kauppahallin loossi:

Tehdas 108: Kioski 108

Pyynikin uimahallin liiketila:

Pispala Clothing: Pispala Upstairs Downstairs

Valitut välitilojen toimijat vuodelle 2023 (syksyn 2022 haku)

Pinni47:

Aarni Tujula & Anni Vilkkö: Tieteellis-taiteellinen materiaalipaja

Pyynikin uimahallin liiketila:

Tampereen arkkitehtuurikasvatus ry: Arkkitehtuurityöhuone Tiili

Kalevan halli:

Sysäys-kollektiivi: Kehotus

KRIS-Tampere ry: Kalevan hallin lauma

Lielahden kartanon huone 205:
Suomen varjoteatteriyhdistys ry.
Kanvas Kollektiivi ry.

Lielahden kartanon Galleria Muuntotila:
Teatteri Siperia: Toimisto-esitys

Valitut välitilojen toimijat vuodelle 2023 (kevään 2023 haku)

Voimakatu 11:
Games As Art Center

Pyynikin uimahallin liiketila nro 5:
Tampere Intercultural Art: TiCA Space

Hiedanranta Lielahden kartano, Galleria Muuntotila:
Koivula / Kuha & Kruk / Touhunen & Tiihonen: Tanssin tila

Hiedanranta, Lielahden kartano, huone 205:
Heikki Kovalainen: Työtila

Nokian Taidetalo (1.krs):
Ulla Ruokolainen: Taiteen työ- ja näyttelytila

Nokian vanha lukio:
Tiina Knuuttila: Kuvataiteilijan työtila
Nokian Näyttelijäyhdistys ry.: Näytelmän ja improvisaation harjoitustila (+Teatterikuoro ja Nuorisoteatteri Theama)
Pasi Karppi: Elämän kertoja T:mi Harjoitustila näytelmälle
Mariitta Tähtinen: Tanssin harjoittelun tila
Shakkiseura CC Nokia: Harrastustila shakille
Varhaiseläkeläiset: Vapaamuotoinen harrastusryhmä

Valitut välitilojen toimijat vuodelle 2024 (syksyn 2023 haku)

Kalevan halli:
Blok garden Oy: Kaupunkikasvattamo ja yhteisöpuutarha
Kulttuurilabra Kaleva: Kulttuuritila

Pyynikin uimahallin liiketila nro 5:
Tampere Intercultural Art: TiCA Space

Pyynikin uimahallin liiketila nro 3:

ACCAC Finland - Esteetön taide ja kulttuuri ry: Korealainen kulttuurikeskus

Hiedanranta Lielahden kartano, Galleria Muuntotila:

Kärhi - Urbaani kasvun tila: työskentelyä kasvitaiteellisen teossarjan parissa

Ihmeryhmä: tanssikollektiivi

Hiedanranta, Lielahden kartano, huone 205:

Wilhelmina Ojanen: tanssitaiteilija

Minna Holopainen: yhteisöllisiä työpajoja ja näyttely

Nokian vanha lukio:

Jenni Eskola: kuvataiteilijan työtila

Tiina Knuuttila: kuvataiteilijan työtila

Nokian Näyttelijäyhdistys ry: näytelmän, improvisaation ja teatterikuoron harjoitustila, koulutukset

Nokia-Seura ry. c/o Eija Teivas: ympäristötaiteen valmistamiseen

Kati Vaaranmaa ja Steven Gourlay: työtilat, näyttelyt, tapahtumat

Pasi Karppi / Elämän kertoja T:mi: harjoitustila näytelmälle

Mikani Balance ry: tanssin harjoitustila

Shakkiseura CC Nokia: harrastustila shakille

Mariitta Tähtinen: Tanssin harjoittelun tila

Varhaiseläkeläiset: vapaamuotoinen harrastusryhmä

Nokian Taidetalo:

Taiteilijaryhmä TaideRemmi: kuvataiteen näyttely-, koulutus- ja työskentelytila ja toimisto

Välitilamallia pyritään levittämään myös muihin hankekuntiin; mukaan lähti Tampereen lisäksi Nokia vuonna 2023. Operaatio Pirkanmaalla on valmiit prosessit ja ohjeistus mallin levittämiseen. Tampereella haku organisoitiin Operaatio Pirkanmaan kautta vuosina 2022–2023, ja vuonna 2024 prosessi siirtyy Tampereen kaupungin kaupunkikulttuuriyksikön hallinnoitavaksi.

2.4 Jatkuva avoin ehdotuskanava toimintamallien kehittämiseen

Marraskuussa 2022 käynnistettiin jatkuva avoin haku, jossa Operaatio Pirkanmaalle voi ehdottaa yhteistyötä sekä uusien toimintamallien kehittämiseen ja pilotointiin että toiminnan kansainvälistämiseen kulttuurin kentällä. Kanava ehdotuksille on avoinna Operaatio Pirkanmaan verkkosivuilla vuoden 2024 loppupuolelle saakka.

Avoimen haun tavoitteena on synnyttää uusia toimintamalleja, rikastuttaa Pirkanmaan kulttuuritarjontaa ja tukea uusien toimintamahdollisuuksien synnyttämistä kulttuurikentän toimijoille.

31.12.2023 mennessä yhteistyösopimukset on tehty seuraavista projekteista:

Krister Gråhn: Mäntän äärellä - asuinkiinteistömarkkinat ja kuvataiteen yhdistävä näyttelykonseptin pilotointi

Näyttelykonsepti, jossa myynnissä oleviin asuinkiinteistöihin kuratoidaan nykytaidenäyttely. Konsepti yhdistää taidekentän, sen yleisön ja kaupalliset kiinteistömarkkinat. Projektin pilotointi toteutetaan Mänttä-Vilppulassa kesällä 2023.

Pirkanmaan tanssin keskus: Tanssivat yhteisöt

Pilotoidaan lähi- ja etäpalvelumallia, jossa yhteisölliset taidemenetelmät (tanssi) voivat toteutua säännöllisesti riippumatta osallistujan asuinpaikasta. Suunnattu ikäihmisille ja liikehäiriösairauksia, kuten Parkinsonin tautia sairastaville.

Rare ry.: Uuden sukupolven päätoimittaja-akatemia

Päätoimittaja-akatemiassa RARE ry tutkii keinoja, joilla tuoda alalle uusia nuoria tekijöitä ja kouluttaa heistä oman sukupolvensa nousevia johtajia journalismiin ja media-alalle. Koulutuksen yksi painopiste on kulttuurijournalismi.

Pirkanmaan muotoilu- ja taideteollisuusyhdistys Modus ry.: virtuaaligallerian kehittäminen

Virtuaaligallerian rakentaminen lisää pirkanmaalaisen muotoilun ja taidekäsityön näkyvyyttä ja saavutettavuutta, sekä tukee eurooppalaista hanketoimintaa ja verkostoitumista.

Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura: Kulttuuriperintödiplomi

Projektissa osallistetaan nuoria tutustumaan muinaismuistomerkkeihin, kansallismaisemiin, monumentteihin ja kaupunginosien historiaan. Kannustaa pohtimaan kulttuuriperinnön lisäksi aineetonta kulttuuriperintöä. Projekti tarjoaa kouluille valmiin materiaalipaketin.

Tästä tulee niin hieno maailma ry.: Yhteisötilakonsepti ja Luova Eurooppa -haku

Yhteisötilakonseptin ja yhteisöllisten rahoitusmallien kehittäminen, verkostoituminen eurooppalaisten yhteisötilojen kanssa ja Luova Eurooppa -rahoitushakemuksen tekeminen.

Treenit ry.: Open Stage -konseptin kehittäminen

Open Stage! -konsepti on monitaiteinen matalan kynnyksen showcase-tapahtuma, jolla löydetään uusia yleisöjä taiteenlajeille niputtaen eri taidemuotoja saman tapahtuman alle. Konseptista luodaan erottuva brändi ja luodaan kestävä ansaintamalli.

3 Osaamisen kehittäminen

Vuonna 2022 alueella oli käynnissä lukuisia kulttuurin kehittämishankkeita, joiden kanssa Operaatio Pirkanmaa teki yhteistyötä. Kehittämishankkeita olivat Kulttuuri ja taide virtaa -hanke sekä loppuvuodesta 2022 lanseerattu kulttuuripankki.fi -palvelu, Tuottajapankki (TAMK), Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus – KUPPI, valtakunnallinen ikäihmisten digitaalisen saavutettavuuden edistämishanke Lämpio, luovien alojen freelancereiden kehittämishanke Luovia (TAMK), Taidetta, osallisuutta ja sosiaalisia innovaatioita edistävä TOSI-hanke sekä Luovan alan ekosysteemin kehitys. Suurin osa hankkeista päättyi 2023.

Hankkeiden yhteistyöverkosto oli nimettynä *Kulttuuria! Pirkanmaa!* -verkostoksi, ja se järjesti parin kuukauden välein tapaamisia. Tapaamisissa käytiin läpi hankkeiden kuulumisia, yhteistyöpisteitä sekä sparrailtiin toisia hankkeissa.

Operaatio Pirkanmaa on tehnyt yhteistyötä mm. Kulttuuri ja taide virtaa sekä Tuottajapankki -hankkeiden kanssa koulutusten, tilaisuuksien järjestämisen ja kuntakierrosten parissa. Lisäksi Tuottajapankin kanssa toteutettiin Tuottajaresidenssi-pilotti vuonna 2023 Akaassa ja Valkeakoskella.

Lisäksi vuonna 2023 pilotoitiin pirkanmaalaisten kulttuurityöntekijöiden residenssiä Tartossa. Tästä tarkemmin kansainvälisen yhteistyön luvussa 6.2.

3.1 Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen osalta vuonna 2023 suunnitelmia vei eteenpäin määräaikainen kestävyysuunnittelija Otto Ikävalko. Tavoitteena oli rohkaista kulttuuritoimijoita kehittämään kestävä kehityksen toimintaansa ja muuttamaan omia ajattelutapojaan kestävämpään suuntaan, sekä koordinoita kaupungilla toimintaa yksiköiden välillä.

Vuoden 2023 aikana toteutettiin mm. Kestävää pirkanmaalaista kulttuuria -työpaketti, Art Express -kulttuurimatkailun bussikuljetuspilotti ja kulttuuritoimijoiden kestävyysparraus.

Työtehtäviin kuului muun muassa:

- Sidosryhmien kouluttaminen, osaamisen kehittäminen ja sparraus
- Tilannekarttoitus ja sen pohjalta kehitystoimenpiteiden suunnittelu
- Kestävän kehityksen verkostotyö kaupungin sisällä ja ulkoisten sidosryhmien kanssa
- Mittaroinnin kehittäminen ja toiminnan vaikuttavuuden näkyvyys
- Sosiaalisen kestävyuden toimenpiteiden suunnittelu, Valitse vastuullisemmin -palvelun kehittäminen, erilaiset työryhmät.

Toimenpiteitä tehtiin tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja käytännön tasolla erityisesti kulttuurialan ja elämystalouden näkökulmasta. Tärkeimpinä toimenpiteinä oli

tiedon levittäminen, kouluttaminen ja verkostojen luominen. Kulttuurikenttä on aiheen suhteen hyvinkin vastaanottavainen ja valmis etsimään luovasti ratkaisuja alan haasteisiin.

Merkittävin yksittäinen toimenpide oli kestävän kehityksen sparrauksen järjestäminen. Sparraukseen valittiin hakukierroksen jälkeen viisi eri toimijaa mukaan, joiden kanssa pidettiin vuoden aikana 2–3 tunnin mittaista sparrausessiota. Toimijat vaihtelivat yksittäisistä taiteilijoista aina suur tapahtumien edustajiin. Tapaamisissa pureuduttiin toimintaan kestävän kehityksen näkökulmasta: pyrittiin löytämään toiminnasta jo olemassa olevia hyviä käytänteitä sekä kehityskohteita. Sparraukset onnistuivat mainiosti, ja mukana olleet toimijat antoivat hyvää palautetta erityisesti siitä, että sparraus oli henkilökohtaista ja keskittyi oman organisaation toiminnan käsittelyyn.

3.2 Koulutukset

Tavoitteena on myös kasvattaa osaamista alueella tarjoamalla ajankohtaisiin aiheisiin keskittyviä luentoja ja koulutuksia.

Vuosina 2021–2023 järjestetyt koulutukset:

2021 Yhdenvertaisuuskoulutus

Javiera Marchant Aedo, yhteistyössä Pirfestin kanssa (107 osallistujaa)

2022 Yritysyhteistyön koulutussarja

Pink Eminence Oy, Outi Raatikainen (46 osallistujaa)

2022 Luovien alojen palvelutuotteistamisen verkkokoulutus

Kouluttajana palvelutuotekehittäjä Johanna Wahlbeck (27 osallistujaa)

2023 Hankekirjoitusleiri

Yhteistyössä Tuottajapankki ja Operaatio Pirkanmaa (40 osallistujaa)

2023 Tapahtumatiedotuksen supervinkit kulttuurialan ammattilaisille

ProPromotion Oy / Taija Holm (37 osallistujaa)

2023 Kulttuurikahvit: Kulttuurin yritysyhteistyön toteutusmallit -luento

Outi Raatikainen / Pink Eminence (35 osallistujaa)

3.2.1 Kulttuuri- ja taidepalvelujen tuotteistamissparraus 2022

Operaatio Pirkanmaa tarjosi yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman *Kulttuuri ja taide virtaa* sekä TAMK:n *Tuottajapankki* -hankkeiden kanssa yksilösparrausta kulttuuri- ja taidepalvelujen tuotteistamiseen myytäväksi taidepalveluksi. Sparraukseen hakemiseen järjestettiin avoin haku elo-syyskuussa 2022. Maksuttomaan sparraukseen pystyivät hakemaan pirkanmaalaiset ammattimaisesti toimivat kulttuuri- ja taidealan yhdistykset,

yritykset, osuuskunnat, pienet työryhmät (1–2 hlö/taho) sekä yksittäiset alan toimijat ja taiteilijat.

Sparraajina toimivat Pirkanmaan tuottajaverkoston kulttuurituottajat ja mentorit, yhteensä seitsemän henkilöä. Sparrattaviksi valittiin 13 toimijaa. Sparraus sisälsi kaksi 1,5 tunnin mittaista henkilökohtaista sparrausta sekä yhden itsenäisesti suoritettavan välitehtävän. Tavoitteena oli synnyttää sparrauksen päätteeksi uusi tuotteistettu, tilattava taidepalvelu Pirkanmaan kulttuuripankki –palveluun.

3.2.2 Art express -kulttuurimatkaupilotti

Ekokumppaneiden, Visit Tampereen, Matkahuollon ja kansallispuistojen yhdessä vuonna 2022 toteuttaman Outdoor Express -luontomatkailupilotin innoittamana toteutettiin kesällä 2023 samalla konseptilla Art Express -kulttuuribussipilotti.

Pilotissa järjestettiin neljänä kesälauantaina edestakaiset bussikuljetukset Tampereen rautatieasemalta kolmeen eri Pirkanmaan kulttuurikohteeseen. Palvelu järjestettiin Urjalan Nuutajärven lasikylään 10.6. & 1.7., sekä Valkeakoskelle yhteismatkana Voipaalan taidekeskukseen ja Visavuoren museoon 17.6. & 8.7.

Pilotti sai positiivisen vastaanoton ja matkoilla 50-paikkainen bussi oli vähintään puolillaan, ja yksi Nuutajärven lasikylään suuntautuneista matkoista oli loppuunmyyty. Lipunhinnat olivat 10–12 € suunta, Nuutajärven edestakaisille matkoille osallistui 69 henkeä ja Valkeakosken matkoille 46 henkeä. Kokeilu keräsi kiitosta ja kiinnostusta jatkoon.

Mukana pilotissa oli myös Serlachius-museot, joilla on oma, päivittäin kulkeva bussivuoro Tampereen keskustasta Mänttä-Vilppulaan.

3.2.3 Tuottajaresidenssi

TAMK:n Tuottajapankki-projekti ja Operaatio Pirkanmaa järjestivät uuden kokeilun tuottajaresidenssistä. Valtakunnallisesti ainutlaatuisen residenssitoiminnan tavoitteena on tukea eri taiteenalojen tuottaja- ja välittäjäportaan ammatillista verkostoitumista ja Pirkanmaan alueellisen yhteistyön kehittymistä.

Pilotissa selvitettiin käytännönläheisesti, miten Pirkanmaan alueen tuottajien yhteistoimintaa tulisi kehittää, ja kuinka edistää kuntien kulttuuritoimintaa lisäämällä alueen tuottajaosaamista. Tuottajaresidenssissä tuottajakollektiivi pääsi tekemään tiiminä töitä valittujen alueiden (Akaa ja Valkeakoski) taide- ja kulttuuritoimijoiden ja julkisten toimijoiden kanssa, mutta samalla myös he itse saavat kollegiaalista tukea ja uusia näkökulmia tuottajan työhön.

Perustamissyitä tuottajaresidenssille oli useita:

- Pirkanmaalaisen paikallisen kulttuuri- ja taide-elämän kehittäminen ja uudistaminen kutsumalla ammattituottajia paikkakunnalle
- ammattilaisten yhteyksien ja liikkuvuuden edistäminen Pirkanmaan sisällä
- tuottajien aseman edistäminen ja osaamisen näkyväksi tekeminen
- kulttuurituotantojen rakenteellinen ja laadullinen kehittäminen
- uusien toimintatapojen jalkautus maakuntaan

Residenssiin valittiin avoimella haulla kaksi kokenutta tuottajaa, Anna Vesén ja Elina Orjatsalo. Lisäksi residenssijaksoihin osallistuivat projektipäälliköt Ilona Kyykoski ja Susanna Ihanus. Yhteistyökumppaneita olivat Valkeakosken ja Akaan kaupungit, joissa residenssijaksot toteutettiin pistemäisesti kolmessa osassa: kaksi parin päivän jaksoa Valkeakoskella ja yksi Akaassa. Residenssiin osallistuivat paikallisia tuottajamaisissa tehtävissä toimivia henkilöitä, ja osalle järjestettiin myös työhönohjausta. Tarkemmat tavoitteet ja tulokset syntyivät yhteistoiminnassa alueen kulttuurialan toimijoiden kanssa.

3.3 Projektien ulkoinen rahoitus ja hakemukset

Operaatio Pirkanmaa on hakenut rahoitusta seuraaviin projekteihin:

- 2023 Nordic Culture Point: Short-term network funding: Regional development; stronger together. Haettu 20 000 €. Päätös: hylätty.
- 2022 Koneen säätiö: Kulttuuriretti. Haettu 28 800 €. Päätös: hylätty.
- 2022 Taike, Erityisavustukset Hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille: Senior Power, yhteistyössä TAMK:n kanssa. haettu 60 000 €. Päätös: hylätty.
- 2021 OKM rakennetukirahasto: Kestävää kasvua kansainvälisyydestä Pirkanmaalla, haettu 600 000 €. Päätös: hylätty.

Operaatio Pirkanmaan ohjelmistoon kuuluvat projektit ovat hakeneet rahoitusta projekteilleen. Useimmilla projekteilla on projektien toteuttamiseen omarahoitusosuutta tai niin sanottua ulkoista rahoitusta Operaatio Pirkanmaalta saadun tuen lisäksi.

3.4 Ulkoisen rahoituksen haun tuki

Operaatio Pirkanmaa on mahdollistanut kansainvälisiä rahoitushakuja kolmannelle sektorille. Pienillä yhdistyksillä on harvoin resursseja valmistella suurempia hakuja, jotka saattavat viedä useamman kuukauden työn. Operaatio Pirkanmaa on pilotoinut mahdollisuuksien kasvattamista tukemalla hakuprosessia, jotta myös osaaminen kansainvälisten rahoitusinstrumenttien käyttöön kasvaisi alueella.

Hakuja ovat tehneet mm.

- 2022: European Urban Performing Game Event -hankkeen Luova Eurooppa -haku; ohjaaja Ilaria Tucci yhteistyössä Disa Kamula Oy:n kanssa (päätös: hylätty).
- 2022 Tampereen Teatterikesän yhteiseurooppalainen verkostoprojekti Critical Friends -verkosto sai Pohjoismaiselta kulttuuripisteeltä 20 000 € rahoituksen, ja ovat hakeneet pitkäaikaista lisärahoitusta 2023 Kulttuuripisteeltä.
- 2023 ESR+ Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen hankehaku: Ekokumppanit Oy: Luova murros – osaamista itseorganisoituviin luoviin keskuksiin (päätös: hylätty).
- Tästä tulee niin hieno maailma ry. valmistelee Luova Eurooppa -hakua vuodelle 2024.

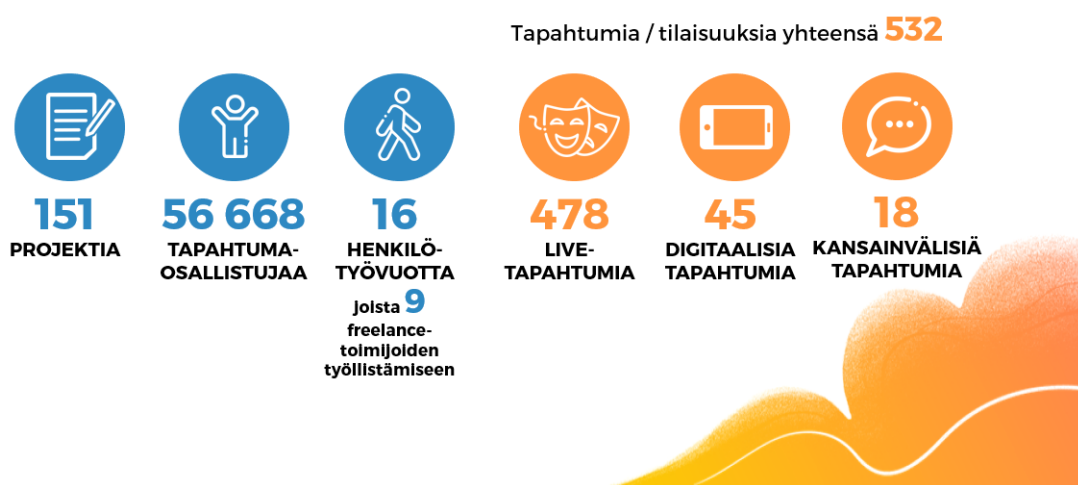
4 Operaatio Pirkanmaan toimintavuodet 2022–2023 lukuina

4.1 Avainluvut Operaation toimintavuosilta 2022–2023

Tässä luvussa esitellään Operaatio Pirkanmaan toimintavuodet 2022–2023 lukuina. Luvut pohjautuvat projektien ja tapahtumajärjestäjien raportointiin.

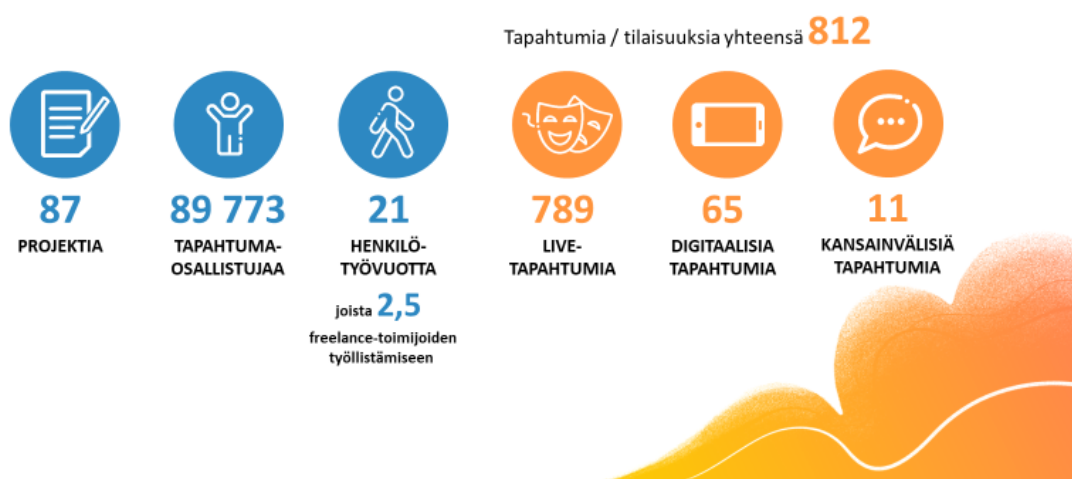
TAMPERE.
FINLAND

OPERAATIO PIRKANMAAN AVAINLUVUT 2022

TAMPERE.
FINLAND

OPERAATIO PIRKANMAAN AVAINLUVUT 2023

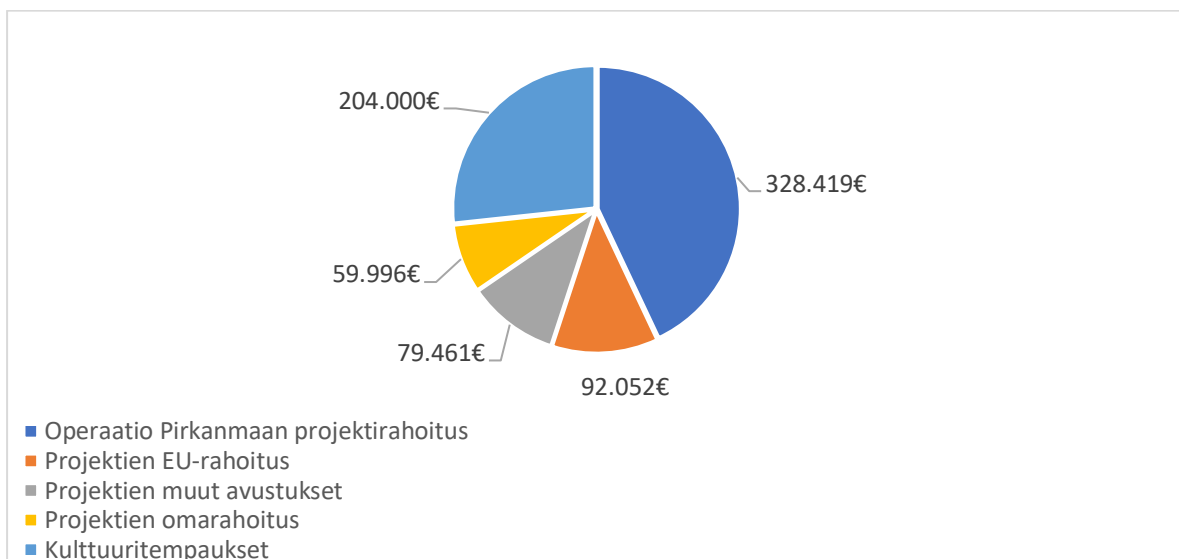

Vuodelta 2023 kunnissa toteutettujen kulttuuritempausten henkilötyöpäiviä ei ole raportoitu ja ne puuttuvat kokonaisluvusta.

4.2 Projektien budjeteista

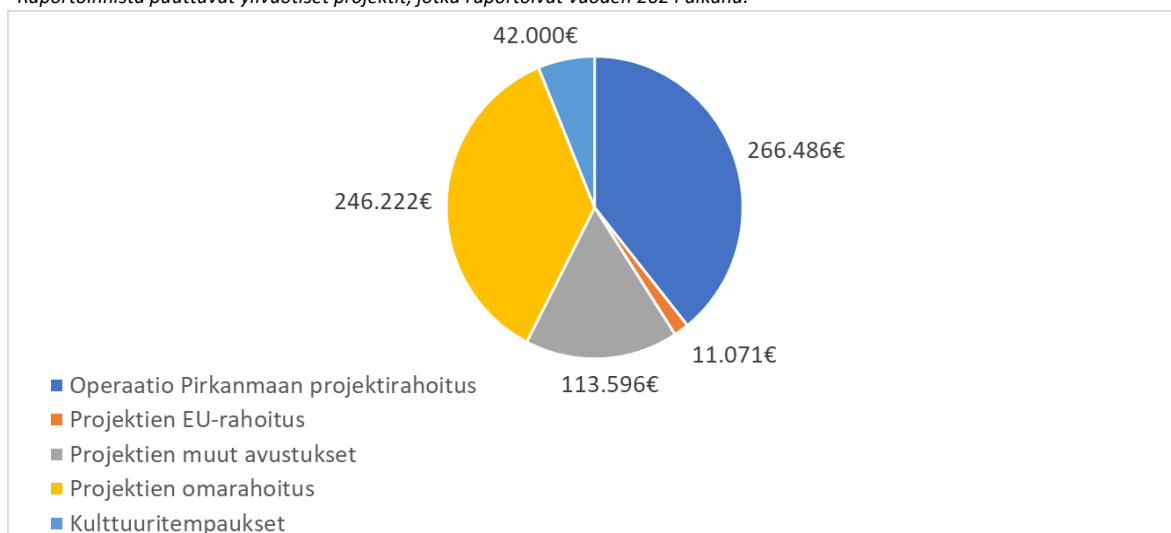
Projektien kokonaisrahoitus koostuu Operaatio Pirkanmaan tuesta, EU-rahoituksista, muista avustuksista sekä omarahoituksesta. Alapuoella kuvaajissa rahoituksen koostumisen jakautuminen. Vuonna 2022 projektien kokonaisbudjetit olivat yhteensä 764 000 €. Vuonna 2023 projektien kokonaisbudjetit olivat yhteensä 679 000 €.

Projektien kokonaisrahoituksen koostuminen vuonna 2022

Projektien kokonaisrahoituksen koostuminen vuonna 2023*

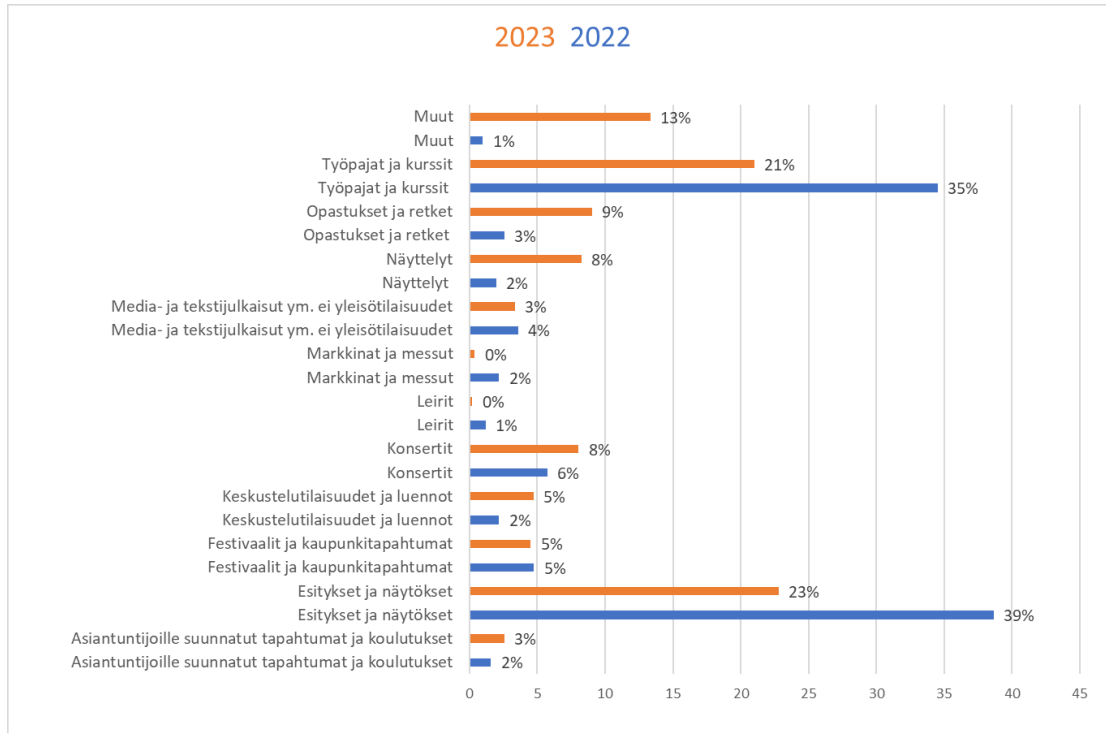
*Raportoinnista puuttuvat ylivuotiset projektit, jotka raportoivat vuoden 2024 aikana.

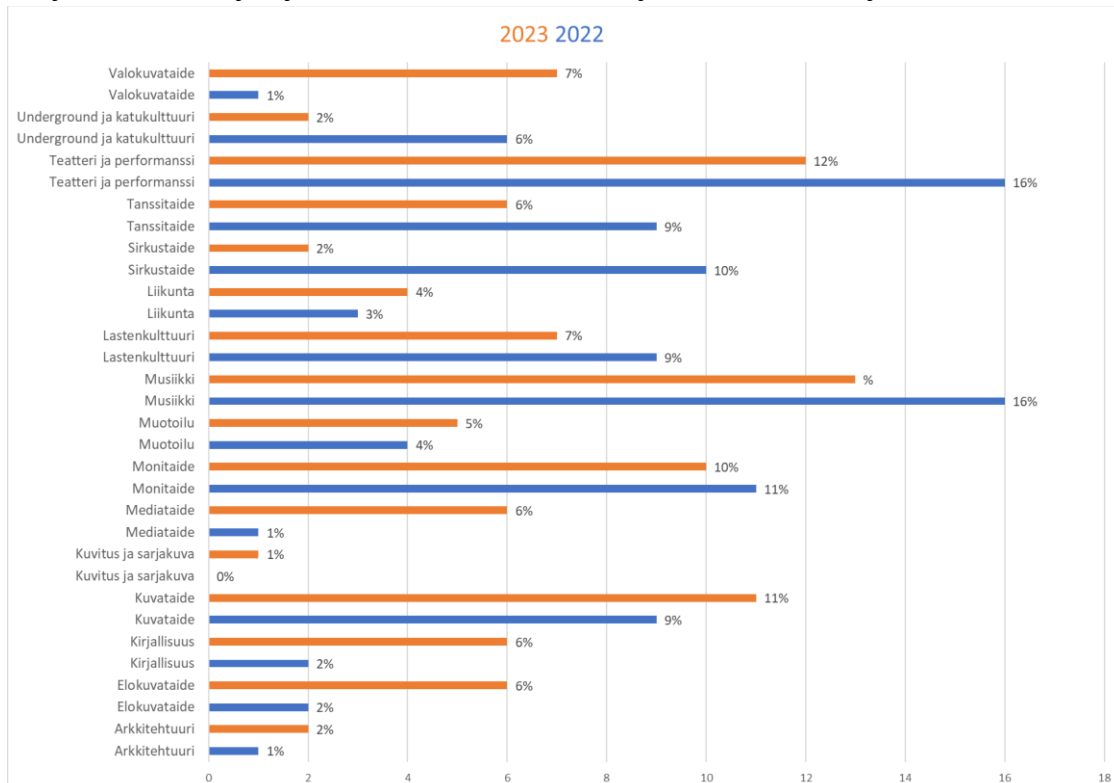
Lisäksi Operaatio Pirkanmaan kumppaneina on hankkeita ja projekteja, jotka ovat saaneet alkunsa Tampere26-kulttuuripääkaupunkihausta, mutta jotka ovat saaneet rahoituksensa muilta tahoilta. Näiden useamman vuoden aikajänteelle jakautuvien projektien saama **ulkoinen rahoitus on yhteensä 1 062 252 euroa.**

4.3 Taiteenalat ohjelmistossa

Kulttuurisen ohjelmiston jakautuminen sisältötyypin mukaan 2022 (%) ja 2023 (%) (kokonaismäärä 532) ja 2023 (%) (kokonaismäärä 762)

Projektien sisältöjen jakautuminen eri taiteenlajien kesken 2022 ja 2023

4.4 Vaikutusten arviointi

Operaatio Pirkanmaa -hankkeen vaikutusten arviointia varten on tehty oheinen taulukko.

Tavoite	Indikaattori	Mittari
Pirkanmaan kulttuuritoimijoiden osaaminen on vahvistunut	Kulttuuritoimijoiden näkemys omasta kyvystään vastata toimintaympäristön haasteisiin	Kyselytutkimus hankkeeseen osallistuneille, kulttuuribarometri
Pirkanmaan kulttuurikenttä on kansainvälisesti verkottunut	Kulttuuritoimijoiden arvio omista kansainvälisistä verkostoistaan	Kyselytutkimus hankkeeseen osallistuneille, kulttuuribarometri
Ulkoista rahoitusta hyödynnetään aiempaa enemmän	Vertailu alueen kulttuuritoimijoille tulleesta EU-rahoituksesta	Tiedonkeruu yhteistyössä Tampereen EU-toimiston kanssa
Yhä useammalla on mahdollisuus osallistua kulttuuritoimintaan	Projektien toteuttajien arvio uusien yleisöjen saavuttamisesta	Projektiraportoinnin kooste
Kulttuuri tiivis osa brändin, matkailun ja veto- ja pitovoiman edistämistä	Mielikuva Pirkanmaan kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta kasvaa	Projektiryhmän arvio raporttien ja mediaseurannan pohjalta
Kuntien sisäinen toiminta ja kuntien välinen yhteistyö on parantunut	Kuntatoimijoiden kokemus	Kysely kunnille vuosina 2022–2024

Monivuotisessa kehittämishankkeessa on päädytty arvioimaan vaikuttavuutta koko hankkeen osalta, sillä vaikuttavuutta voi olla haastavaa osoittaa yhden toimintavuoden perusteella.

Laajempaa vaikutusten arviointia ja analyysiä tehdään hankkeen viimeisen toimintavuoden 2024 aikana, mutta esimerkiksi kuntatoimijoiden kyselyihin pohjautuen voidaan jo päätellä, että yhteistyö on parantunut kuntaverkostossa.

Kehittämishankkeen vaikuttavuus on laajempaa kuin mitä osallistujamäärät tai tapahtumien lukumäärät sinänsä kertovat. Määrällisiä mittareita täydennetään arvioimalla laadullisesti projektin tuotoksia ja nostamalla esiin case-esimerkkejä projektin ajalta. Lisäksi on huomioitava, että asetettujen tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat myös muut kunnalliset ja kansalliset päätökset sekä yhteiskunnallinen tilanne.

Osallisuusvaikutusten merkitys on merkittävä Operaatio Pirkanmaan kaltaisen kehittämishankkeen tukemien projektien piirissä. Viimeisen vuosikymmenen aikana on

tutkittu ja löydetty yhä enemmän näyttöä siitä, mikä on kulttuurin ja siihen osallistumisen merkitys kokijoilleen. Tästä lisää muun muassa Kulttuurin tutkimuskeskuksen Cuporen tutkimuksesta Kulttuuri-osallistumisen muuttuvat merkitykset.

4.5 Kulttuuribarometri

Osana Operaatio Pirkanmaan toimintaa käynnistettiin **Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribarometri**. Jatkossa vuosittain toteutettavan kyselyn avulla kartoitetaan maakunnassa toimivien tapahtumajärjestäjien, yhdistysten ja luovien alojen toimijoiden toimintaedellytyksiä, kehittämistarpeita ja tyytyväisyyttä kuntien tarjoamiin palveluihin. Kyselyyn vastataan anonymisti.

Ensimmäisessä kyselyssä helmikuussa 2022 kyselyyn saatiin 372 vastausta, joista 49 % tuli Tampereelta. Seuraava kysely toteutettiin lokakuussa 2023 ja siihen tuli vastauksia 143 kappaletta. Näistä 70 % tuli Tampereelta. Vastausmäärät vähenivät siis huomattavasti jälkimmäisessä kyselyssä, vaikka kyselystä viestittiin samoissa kanavissa, kuten Operaatio Pirkanmaan, kulttuurin, liikunnan ja tapahtumatoimiston somekanavissa sekä uutiskirjeissä.

Yhteenvetona keskeisiä nostoja kulttuuribarometrien 2022 ja 2023 vertailusta:

- Alueen kulttuuri- ja tapahtumatoimijoiden tyytyväisyys Tampereeseen toimintaympäristönä on pienessä kasvussa.
- Toimijat kokevat verkostojensa vahvistuneen viimeisen vuoden aikana, ja Tampereen kaupungilla on ollut vahva rooli verkostojen koollekutsujana.
- Toimijoiden taloudellinen tilanne sen sijaan on kyselyn mukaan heikentynyt entisestään mm. kohonneen kustannustason vuoksi.
- Kertaluontoisten rahoitusten sijaan toimijakentällä toivotaan perusrahoituksen vahvistamista.
- Tilojen puute vaivaa toimijakenttää edelleen ja tilanne on entisestään huonontunut.
- Toimijoiden tyytyväisyys Tampereeseen toimintaympäristönä on hieman kasvanut 60 → 63,1 / 100.

Tulosten avulla suunnataan alueen kuntien kehittämistoimintaa ja arvioidaan käynnissä olevien kehitystoimien vaikuttavuutta.

5 Kuntayhteistyö

Operaatio Pirkanmaahan lähtivät mukaan kaikki Pirkanmaan kunnat, jotka olivat mukana myös jo Tampere26-kulttuuripääkaupunkihankkeessa. Kuntien toimijaverkoston yhteistyölle oli olemassa jo hyvä pohja.

Kuntien osallistuminen ja aktiivisuus verkostossa on vaihdellut hankkeen aikana kunkin kunnan koon, kulttuuritoimintaan varattujen resurssien ja henkilöstövaihdosten myötä, mutta palautekyselyissä verkosto ja sen toiminta nähdään erittäin merkityksellisenä.

5.1 Tapaamiset ja viestintä kuntaverkostossa

Kaikista kunnista on nimetty 1–2 kulttuurivastaavaa Operaatio Pirkanmaan kuntaverkoston. Kuntaverkosto kokoontui (vuoden 2022 tapaan) vuonna 2023 yhteensä 11 kertaa; 6 tapaamista järjestettiin verkossa, ja 5 kertaa läsnä (Ylöjärvellä, Nuutajärvellä Urjalassa, Tampereella purkutaidetalo Pinni 47:ssä ja kulttuuritalo Laikussa, sekä Hämeenkyrössä). Tämän lisäksi järjestettiin syyskuussa kuntaverkostolle matka Tarton “Kulttuurikompass”-seminaariin. Livetapaamisten kokousten yhteydessä tutustuttiin myös paikalliseen kulttuuritarjontaan. Etäosallistuminen on mahdollistettu kokouksiin.

Tapaamisten lisäksi kuntiin on lähetty muutaman viikon välein sähköinen ajankohtaisviesti, johon on koottu kuntaverkostolle kohdennettuja asioita tiedoksi, toimintapyyntöinä tai eteenpäin jaettavaksi, esimerkiksi kuntien omille kulttuuritoimijoille.

5.2 Kulttuurinen ohjelmisto kunnissa

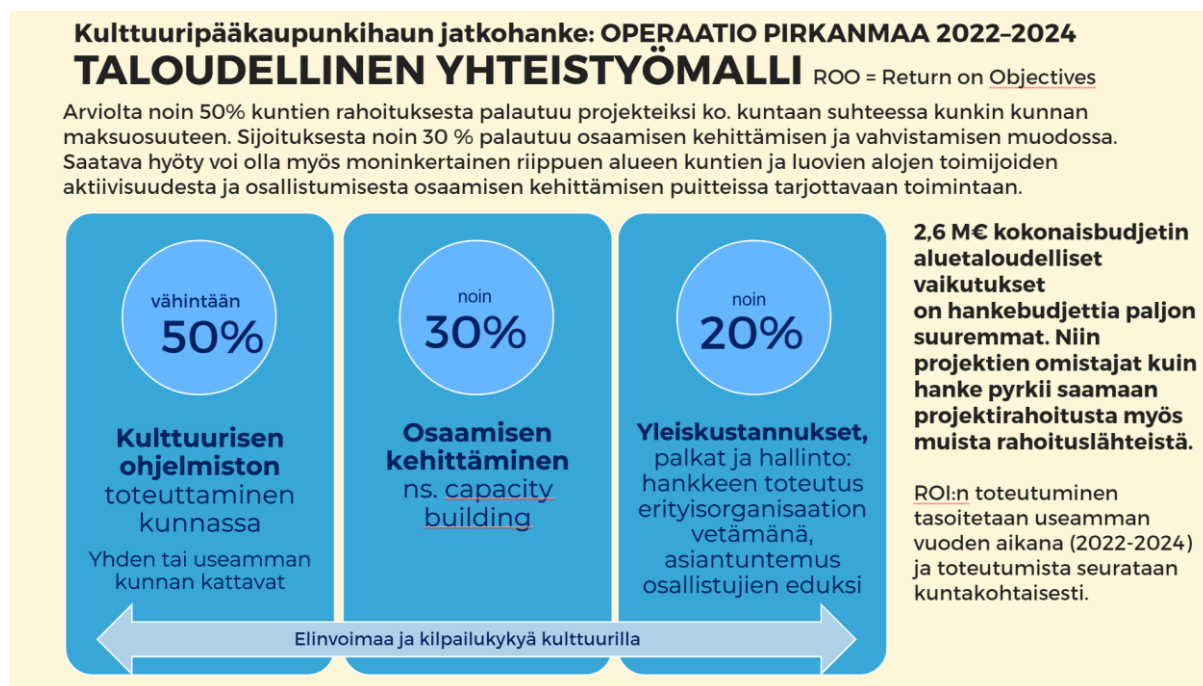
Kulttuurinen ohjelmisto jalkautui edelleen vuonna 2023 kuntiin kylähyppely-hengessä: kaikissa kumppanikunnissa toteutettiin vuoden aikana projekteja – yksi tai useampia. Vuonna 2023 Pirkanmaalla kiersivät mm. Metsäfolk, Lasten kyläkarnevaali, yhteisökuoro- ja yhteisötanssitoiminta sekä Elävät ja kuolleet kirjailijat -sarja. Kunnat pystyivät valitsemaan ohjelmatoiveensa erilliseltä projektilistalta.

Lisäksi jokaisessa kunnassa toteutui erilaisia kulttuuritempauksia kesä- ja syyskaudella. Kunnat tilasivat tempaukset itse Pirkanmaan kulttuuripankista ja laskuttivat jälkikäteen Operaatio Pirkanmaalta sovitun summan.

Vuonna 2022 osalla kunnista oli aikatauluihin ja resursseihin liittyviä haasteita kulttuurisen ohjelmiston valinnassa: projektien suunnittelu pystyttiin käynnistämään vasta keväällä, ja suunnittelujänne koettiin lyhyeksi Pirkanmaan kuntien ohjelmallisesti täyden kesäkauden vuoksi. Operaatio Pirkanmaan kautta tarjotut “lisätapahtumat” vaativat luonnollisesti lisäresursseja järjestämiseen myös kunnista. Loppukesällä ja syksyllä toteutui kuitenkin lukuisissa kunnissa monia tarjolla olleista projekteista. Syyskaudella 2022 kuntiin jalkautui myös Kulttuuritempauksia, joihin oltiin pääasiallisesti tyytyväisiä.

Operaatio Pirkanmaa on valmisteluvaiheessa luvannut seurata kuntien osuuksien toteumaa käytännössä. Tätä käyttötarkoitusta varten luotiin ROO-malli (ent. ROI) *Return on Objectives*.

Kuntakohtainen ROO-toteutuma toimitetaan tämän raportin liitteenä suoraan kullekin kunnalle.

5.3 Osaamisen kehittäminen kunnissa -työpaketit

Kuntien verkoston kehittämistyöhön haluttiin Operaatio Pirkanmaassa tavoitteellista otetta, joten kaikkien verkoston kulttuuriyksiköissä muotoiltiin alkuvuodesta 2022 kuntakohtaisia tavoitekortteja, joissa kukin kunta asetti itse tärkeimmät kehittämistarpeensa suhteessa Operaatio Pirkanmaahan.

Näiden tarpeiden ja tavoitteiden määrittelyjen pohjalta valmisteltiin kuuden työpaketin kokonaisuus, jota lähdettiin toteuttamaan vuoden 2023 alusta. Työpaketeissa keskityttiin tavoitekorkeista esiin nostettuihin keskeisimpiin haasteisiin.

Kuntien kulttuurivastaavat valitsivat oman kuntansa näkökulmasta tärkeimmät teemat työpaketeista, ja sopivat, ketkä kuntatyöntekijät osallistuivat vuoden ajan keskimäärin kuuteen tapaamiskertaan ja tavoitteellisen työskentelyn prosessiin.

5.3.1 Kuntien kulttuuritoiminnan strateginen kehittäminen -työpaketti

Työpaketin sisällön suunnittelu ja työpakettien vetäminen ulkoistettiin designtoimisto Pentagon Designille. Työpaketin neljästä tapaamisesta kolme on pidetty vuonna 2023 ja viimeinen tapaaminen järjestetään keväällä 2024.

Työpaketin tavoitteena on antaa kunnille välineet ja inspiraatio luoda oma kuntakohtainen kulttuuristrategia tai kulttuurin toimenpideohjelma. Osallistujat tekivät ennakkotehtäviä ja työstivät tapaamisten väleissä strategiatyön seuraavia osa-alueita:

1. Visio ja tavoitteet (8 osallistujaa)
2. Toimintamallit ja periaatteet (9 osallistujaa)
3. Toimenpiteet ja teot (5 osallistujaa)
4. Mittarit ja indikaattorit (keväällä 2024)

Työpaketin hyödyt ovat nähtävissä paremmin vasta työpaketin päättymisen jälkeen vuonna 2024, mutta osa kunnista on alkanut kehittämään ja päivittämään omaa kulttuuristrategiaansa.

Työpajakoulutuksista on saatu välineitä ja apua strategiseen ajatteluun sekä käytännön vinkkejä siihen, miten strategian luomisen kanssa kannattaa edetä ja minkälaisia asioita pohtia. Tapaamiset ovat antaneet hyvän mahdollisuuden kunnille myös peilata omaa tilannettaan muihin kuntiin, ja saada neuvoja ja ideoita oman strategian toteutukseen.

5.3.2 Kulttuurimatkailun mahdollisuudet -työpaketti

Kulttuurimatkailuun pureutuva työpaketti kokosi yhteen 12 kunnasta erilaisia toimijoita parhaillaan 25 hengen verran. Mukana oli matkailun osaajia, matkailuyrittäjiä, kuntien kulttuurityöntekijöitä ja elinvoimajohtajia. Työpakettia koordinoi projektipäällikkö Ilona Kyykoski. Tapaamisia oli 6, ja alustuksia piti eri alojen asiantuntijat:

- VOL 1: Aloitustapaaminen, toiveet ja odotukset.
- VOL 2: kulttuurimatkailu Suomessa. Susanna Markkola, kulttuurimatkailun asiantuntija, alueellinen yhteistyö (Lakeland Finland), Visit Finland.
- VOL 3: Tiedolla johtaminen; kehitysjohtaja Anna-Krista Sorvoja, Visit Tampere. / Datasta oivalluksia markkinointiin; viestintäsuunnittelija Marjo Vihavainen, Tampereen kaupunki.
- VOL 4: Nuorten tavoittaminen somessa; viestintäsihteeri Ilana Pantzar, Tampereen kaupunki. / Some-kamppikset nuorille; toimitusjohtaja Vilma Rimpelä, RARE Media.
- VOL 5: European Region of Gastronomy 2024 ja Taste Saimaa; hankeasiantuntija Anu-Anette Varho. / Matkailuohjelman prosessi Mänttä-Vilppulassa; matkailukoordinaattori Anni Inkiläinen, Mänttä-Vilppulan kaupunki.
- VOL 6: Kulttuurikehä-hankkeen esittely; kulttuurin kehittämispäällikkö Jaakko Laurila, Tampereen kaupunki. / Art Express –pilotti; kestävyysuunnittelija Otto Ikävalko, Tampereen kaupunki.

5.3.3 Kestävää pirkanmaalaista kulttuuria -työpaketti

Kestävyysuunnittelija Otto Ikävalkon koordinoima Kestävää pirkanmaalaista kulttuuria -työpaketti kokoontui viisi kertaa ja työskentelyssä pureuduttiin laaja-alaisesti kuntien kulttuurisektorin kestävän kehityksen haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Työpajoissa käytiin paitsi kestävän kehityksen teemoja ja käsitteitä, myös sosiaalisen kestävyuden sisältöjä. Kuntaliitosta Marja Salenius ja Tampereen kaupungilta Sanna Huikuri olivat kertomassa kuntien ja kulttuuripalveluiden roolista kestävän kehityksen edistäjänä.

Työpaketin sisältöjä kiiteltiin ja pidettiin ajankohtaisina, mutta osallistuminen ja mukaan ehtiminen oli hyvin vaihtelevaa (3–12 osallistujaa / tapaaminen). Kulttuurin työntekijöillä on hyvin rajallisesti aikaa ja resursseja, joten ymmärrettävästi tällaiseen työskentelyyn sitoutuminen on pois perustehtävistä. Osa jätti työpaketin kesken vedoten kiireisiin.

Kestävän kehityksen sisällöt ovat kuitenkin äärimmäisen tärkeitä myös perustyön tekemisen kannalta, joten tapoja niiden edistämiseen on syytä löytää. Jatkossa näitä teemoja kannattaa tuoda esille, vaikka yksittäisten koulutusaamupäivien kautta: silloin käydään tehokkaasti määriteltyjä sisältöjä läpi tavoilla, jotka auttavat viemään asioita käytäntöön.

5.3.4 Kulttuurin rahoitusviidakko -työpaketti

Hankkeen aikana on todettu, että osaamista uusien rahoituslähteiden hyödyntämiseen tarvitaan sekä kuntatoimijoiden että esim. kolmannen sektorin toimijoiden keskuudessa.

Kulttuurin rahoitusviidakko -työpaketin tavoitteina oli kartoittaa kuntien keskeisimmät haasteet hankerahoituksen hakemisessa, tutustua syvällisesti potentiaaliin rahoituslähteisiin ja niiden rahanjakokriteereihin ja toimintamalleihin (säätiöt, valtionapu, EU-rahoitusinstrumentit) sekä saada sparrausapua hakemustekstien ja hankekuvausten muotoiluun. Mukaan ilmoittautui 18 osallistujaa seitsemästä kunnasta. Työpaketin koordinaattorina toimi Sipriina Ritaranta.

Iltapäivän mittaisia työpajoja oli 3 kpl ja tämän lisäksi kaksipäiväinen hankekirjoitusleiri:

- Tilannekartoitus ja rahoituskentän hahmottaminen (työpaja Teamsissa 6.3.)
- Hyvän rahoitushakemuksen anatomia (Vapriikki + Teams 5.5.)
- EU-rahoituslähteet (Laikku + Teams 9.6.)
- Hankekirjoitusleiri (Vaihmalan hovi 25.–26.10.)

5.3.5 Tuottajan tärkeimmät hommat -työpaketti

Työpaketin tavoitteena oli mukana olevien kuntien tuottajanomaisissa tehtävissä toimivien henkilöiden kartoittaminen ja mukaan ottaminen prosessiin, kolmannen sektorin toimijoita

oli mahdollista ottaa mukaan. Alussa määriteltiin keskeiset osaamistavoitteet, joita olivat esim. tapahtumatuotannon perusasiat, turvallisuus, luvat, velvoitteet, toimijoiden roolit sekä tapahtumaviestintä.

Yhdessä määriteltyjen perustietojen ja -taitojen haltuunotto/kertaus tapahtui vertaisryhmässä ja monimuotoisessa prosessissa (luennot, työpajat, harjoitukset). Työskentelyssä oli työnohjauksellinen ote.

Mukana oli 15 osallistujaa yhdeksästä kunnasta ja työpaketin koordinaattorina toimi Tuottajapankki-hankkeen projektipäällikkö Susanna Ihanus. Tapaamiskertoja oli kuusi aikavälillä 16.2.–12.10.

Kulttuurin uudet tilat -työpaketti käynnistyi vuoden 2023 lopussa ja tapaamiset järjestetään vuoden 2024 puolella. Työpakettia koordinoi Kohti luovaa Hiedanrantaa -hankkeen projektipäällikkö Anna Vesén.

5.4 Kuntakierros yhteistyöhankkeiden kanssa

Vuoden 2022 aikana kierrettiin jo Tampere26-haussa mukana olleiden sisarhankkeiden, TAMK:n Tuottajapankin ja Tampereen kaupungin koordinoiman "Kulttuuri ja taide virtaa" -hankkeen kanssa yhdessä verkostotapaamisissa eri puolilla Pirkanmaata. Kunnat kutsuivat alueen kulttuuritoimijoita verkostoitumaan sekä tutustumaan valmisteilla olleeseen Pirkanmaan kulttuuripankkiin, joka julkaistiin vuoden 2022 lopussa. Näitä verkostotapaamisia järjestettiin kahdeksan, ja niihin osallistui yhteensä 147 kulttuurikentän ammattilaista ja alueen muita aktiivista toimijaa.

5.5 Kunnille tehdyn välikyselyn palautteita

Operaatio Pirkanmaan toimintakauden puolivälissä, alkusyksyllä 2023, tehtiin kuntiin välikysely, jossa kysyttiin jälleen kuntien näkemyksiä siitä, mikä hankkeessa toimii ja mitä voitaisiin vielä kehittää.

Hanke sai kiitosta erittäin monipuolisesta kulttuuriohjelmasta, tarpeellisesta koulutustarjonnasta sekä alueellisen yhteistyön vahvistamisesta:

Tarjolla on ollut monipuolisesti kulttuuritapahtumia, joista on voinut valita vapaasti. Toteutukset ovat olleet maksuttomia ja laadukkaita. Järjestelyt ovat sujuneet hyvin.

Projektit ovat lisänneet kulttuuritoimintaa ja kuntalaisten osallisuutta. Verkostotapaamiset ovat aina rentoja ja on ollut mukava kuulla ja "benchmarkata" että miten muissa kunnissa on toimittu. Vertaistuki.

Työpaketit meille työntekijöille hyviä ja tuovat käytännön työhön lisää.

Mielenkiintoisia ja ajankohtaisia työpajoja ja koulutuksia. Yhteistyöverkosto on laajentunut, on saatu runsaasti ideoita eri toimintamalleista omaan työhön.

Kuntaorganisaation ulkopuolista erityisosaamista tuotu kuntiin, mm. taiteen ja kulttuurin sisältöjen osalta sekä työpakettien tuoma osaamisen kehittäminen.

Kehittämistoiveet olivat edellisen vuoden kaltaisia. Esimerkiksi viestintään ja kuntakentän yhdenvertaisuuteen tulee näkemysten mukaan edelleen kiinnittää huomiota. Myös hankkeen jälkeinen aika tulee vastaajien mielestä ratkaista ajoissa:

Tärkeää miettiä tulevaisuutta ja yhteistä jatkoa.

Operaation toimintaan liittyvät haasteet ovat olleet enemmänkin kunnan resurssien puutteesta sekä kulttuuritoimijoiden vähäisyydestä (ei juurikaan ammattimaisia toimijoita), joten suurimmat haasteet siinä. Meidän kannaltamme kaikki mahdollinen pitäisi siis vain kyetä tekemään ja toteuttamaan mahdollisimman vähällä vaivalla, kun resursseja toteuttamiseen (esim. kulttuurituottajan roolissa) ei ole.

Ainakin oman kunnan päässä tulee panostaa tiedottamiseen.

Tapaamisia eri kulttuuritoimijoiden kanssa lisää, panostusta koulutuksiin ja ideointipäiviin. Erityisesti pienten kuntien huomioimista mm. koulutuksissa. Pienissä kunnissa on usein vain yksi kulttuurityöntekijä, joka on aika yksin asioiden kanssa.

Kulttuuritoiminnan juurruttamiseen ja pysyvyyteen voisi kiinnittää entistä enemmän huomiota väli aikaisten tempausten sijaan.

Tampere-keskeisyys puhututtaa. Kylähyppeilyt myös toiseen suuntaan > tamperelaisten yleisöjen tuominen kuntiin, ei vain seutukuntien yleisöjen tuominen Tampereelle.

5.5.1 Vuoden 2022 välikysely

Kuntaverkoston toimijat vastasivat syksyllä 2022 Operaatio Pirkanmaan ensimmäiseen välikyselyyn. Onnistumisista nostettiin esiin mm. toiminnan selkeys ja hyvä valmistelu, kulttuuriohjelman laadukkaat sisällöt, verkoston toiminta, koulutukset ja hankkeen viestintä.

”Etäisyydet ovat lyhentyneet – Tampere on tullut lähemmäksi ja Pirkanmaa pienentynyt.”

”Erityisen mukavaa tässä koko hankkeessa aina kulttuuripääkaupunkihausta lähtien on ollut mahdollisuus oppia tuntemaan Pirkanmaan kuntien kulttuurituottajia ja muuta henkilöstöä, sekä tietenkin tutustumaan Pirkanmaan rikkaaseen kulttuuriperintöön.”

Operaatio Pirkanmaalle esitettiin myös kehittämistoiveita. Keskeiset huomiot liittyivät aikataulutukseen sekä viestinnän ennakoitavuuteen ja suunnitelmallisuuteen, sekä kuntien omaan rooliin viestinnässä.

Esiin pohdinnoissa nostettiin myös se, mikä hankkeessa voi olla vain hankkeen aikana toteutuvaa, ainutkertaista – ja missä asioissa olisi aineksia jatkuvuuteen, kuntayhteistyön lisäämiseen ja toimijoiden osallistamiseen pysyvämmiin.

”Ei se määrä, vaan laatu ja kohdentaminen. Palloja ei kannata olla ilmassa ihan loputtomasti, koska resurssit ovat rajallisia.”

Kunnat esittivät myös toiveita jatkoa ajatellen: kulttuuritempauksia toivottiin lisää, helposti ymmärrettäviä ja valmiiksi paketoituja kulttuurisisältöjä, valmiita viestintäaineistoja, monipuolista koulutusta sekä ohjelmiston suunnittelua kesäsesonkien ulkopuolelle.

Kunnat refleктоivat myös omaa rooliaan hankkeessa ja erittelivät, millaisia uusia toimintamalleja hanke on kunnan toimintaan tuonut. Pienet kunnat kokivat roolinsa usein pienenä, toisaalta pienissä kunnissa vähempikin määrä ohjelmaa toi merkittävän lisän ”normaalitoimintaan”.

Monessa kunnassa resurssit ovat pienet ja henkilöstöä kulttuurisektorilla vähän. Operaatio koettiin tärkeänä piristysruiskeena kulttuurityöhön. Välitilamalli ja tilojen kokeileva käyttö kiinnosti useita kuntia, samoin eurooppalaiset yhteistyökuviot, kulttuuritempauksissa käytössä ollut käänteinen kilpailutusmalli sekä kulttuuriparlamenttitoiminnan kehittäminen. Myös hyvien toimintamallien jakaminen eteenpäin on koettu tärkeäksi.

”Me olemme itse alkaneet uskoa aiempaa enemmän siihen hyvään, mitä meillä itsellämme on.”

6 Kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö

Operaatio Pirkanmaan yhtenä tavoitteena on edistää kulttuuritoimijoiden kansainvälistymistä ja verkostoitumista, sekä tuoda myös kansainvälisiä taiteen tuulahduksia Pirkanmaalle.

Vuonna 2022 edistettiin toimijoiden kansainvälistymistä tukemalla matkustamista ulkomaille, verkostoimalla toimijoita ulkomaille, sekä aloittamalla tiiviimpi yhteistyö eurooppalaisten ystävyyskaupunkien ja kulttuuripääkaupunkiverkoston kanssa.

Vuonna 2023 Operaatio Pirkanmaa isännöi kansainvälisiä delegaatioita ja tutustutti heitä Pirkanmaahan, sekä järjesti yhteistyössä Tartu 2024 -kulttuuripääkaupunkisäätiön kanssa seminaarin kulttuurisen alueyhteistyön kehittämisestä.

Operaatio Pirkanmaan sidosryhmistä kansainvälisiä vierailuja tekivät vuonna 2022:

Toimija:	Yhteistyön kohdema:	Mitä:
Steampunk Tampere ry.	Liettua	Vierailu Kaunasin 2022 Steampunk-festivaalilla kokoonpanolla Steam Engine.
Pirkanmaan Kaarikoirat ry.	Liettua	Vierailu Kaunasin kaupungin Scandinavian Days -ohjelmistoon; mm. skeittikoulu ja paneelikeskustelu kaupungin kehittymisestä. Manserama-tapahtuman kansainvälisten vierailijoiden tuominen Tampereelle.
Vimmart ry.	Liettua	Inklusiivisen Contact-projektin tanssi & rytmiikka -työpajan järjestäminen Tampereen ystävyyskaupunki Kaunasin kulttuuripääkaupunkivuoden suurtapahtumassa, nuorten <i>Audra</i> -festivaaleilla 29.6.–

		3.7. sekä verkoston vastavierailu elokuussa Tampereelle teemana inklusiivisten kulttuuritapahtumien suunnittelu ja toteutus.
Sirkusrakkauspumpum (SRPP) & Tampere-maja	Viro	Tampere-maja & SRPP toteuttivat pirkanmaalaisten ja tarttolaisten nuorten kanssa osallistavan <i>Ystävyyden silta</i> -muraalin, joka julkistettiin Tarton ja Tampereen 30 v. ystävyyskaupunkijuhlissa Tartossa syyskuussa.

Operaatio Pirkanmaan sidosryhmistä kansainvälisiä vierailuja tekivät vuonna 2023:

Toimija:	Yhteistyön kohdema:	Mitä:
Design On Tampere ry.	Viro	Verkostoitumismatka Tarttoon ja osallistuminen seminaariin syyskuussa 2023.
Folk Extreme ry.	Unkari	Vierailu Miskolcissa ystävyyskaupunkien 60 v. juhlassa, lyhytelokuvaesityksiä ja Anne-Mari Kivimäen konsertti.

Lisäksi Operaatio Pirkanmaa on vuosina 2022–2023 vierailut tai pitänyt yhteyttä edistään tulevaa yhteistyötä ja kulttuurivaihtoa seuraavien tahojen kanssa: Tartu2024 säätiö (Viro), Tarton kaupunki ja maakuntaliitto (Viro), Kaunas 2022 (Liettua), Miskolcin kaupunki (Unkari), Veszprém-Balaton 2023 (Unkari), Suomi-instituutti Finnagora (Unkari), Bodø 2024 (Norja), Chemnitz 2025 (Saksa), Chemnitzin kaupunki (Saksa), Coimbra (Portugali) sekä Culture Up -verkosto (Irlanti, Serbia, Tanska, Hollanti, Suomi).

6.1 Kulttuurityöntekijöiden residenssi Tartossa 2023

Operaatio Pirkanmaa pilotoi kahta kuntien kulttuurityöntekijöiden residenssiä Tartossa vuonna 2023. Residenssiin lähetettiin pirkanmaalaisia kuntien kulttuurityöntekijöitä tutustumaan paikallisiin toimintatapoihin ja kollegoihin, oppimaan uutta ja inspiroitumaan Tarton kaupungin kulttuurista. Pilotin tarkoitus oli tukea työntekijöiden hyvinvointia ja kehittymistä omassa työssään.

Tarton residenssiin valittiin avoimella haulla yhteensä 16 kulttuurityöntekijää: 13 Tampereelta ja 3 Pirkanmaan muista kunnista. Residenssijaksot olivat kestoltaan viisi päivää ja ajoittuvat viikoille 17 ja 19. Operaatio Pirkanmaa kustansi matkat Tarttoon sekä majoituksen Tampere-majassa.

Kaikille residenssijaksoon osallistuville järjestettiin yhteinen tutustuminen Tarton kulttuuritoimeen sekä Tartu 2024 -säätiöön. Lisäksi Operaatio Pirkanmaa järjesti käynnit Viron kansallismuseoon, Aparaaditehtaalle sekä Tartu Centre for Creative Industries -keskukseen. Muut vierailukohteet ja tapaamiset sovittiin omatoimisesti.

Palaute residenssistä oli erinomainen. Osallistujat raportoivat luoneensa uusia yhteyksiä niin Tarton paikallisiin kuin kotimaisiin kollegoihinsa. He raportoivat saaneensa residenssijaksoilta myös uusia ideoita ja motivaatiota omaan työhönsä.

6.2 Kulttuurisen aluekehittämisen kansainvälinen foorumi: Kulttuurikompass -seminaari Valgassa 7.9. & ECoC Exchange -seminaari Tartossa 8.9.2023

Tartu 2024 -organisaation kanssa yhdessä järjestettyyn seminaariin osallistui Tampereen kaupungin työntekijöiden lisäksi kulttuuripalvelujen edustajia seitsemästä Pirkanmaan kunnasta, Oulu 2026 -organisaation toimijoita sekä muita sidosryhmien edustajia. Suomen delegaatiossa oli yhteensä 27 osallistujaa. Kaksipäiväisen Valgassa ja Tartossa järjestetyn seminaarin lisäksi tutustuttiin alueen kulttuuritarjontaan.

Keynote-esityksissä kuultiin aluekehittämisen tuloksia eri kulttuuripääkaupungeista. Niin Århusin, Kaunasin, Tarton kuin Operaatio Pirkanmaankin puheenvuoroissa puhuttiin alueiden keskuskaupunkeja ympäröivien kuntien oman identiteetin kirkastamisesta ja erottautumismahdollisuuksista osana kulttuuripääkaupunkiprojektia. Kaikki seminaarin osallistujat pääsivät myös keskustelemaan pyöreissä pöydissä tapahtuman teemoista.

Kuntaverkoston toimijoille matka tarjosi paitsi tietoa ja kohtaamisia, myös uusia näkökulmia kansainvälisyyteen. Erityisen tärkeänä antina osallistujat kokivat suhteiden syventämisen, verkostoitumisen ja uusien ideoiden kehittelyn.

6.3 Kansainväliset vierailut Pirkanmaalla

Sastamalan Opisto ja Tampereen taidemuseo ovat tehneet yhteistyötä eurooppalaisen verkoston kanssa vuoden 2022 lopussa päättyneessä hankkeessa *Culture Up! - Capacity building of Cultural Institutions and Local Authorities in non-urban and peripheral areas*.

Tämän jatkohankkeena Tampereen taidemuseo (yhteistyössä Operaatio Pirkanmaan kanssa) järjestää Tanskan, Serbian, Ruotsin, Irlannin ja Hollannin kumppaneiden kanssa vuosina 2023–2024 *Air on the Edge* -residenssiohjelman, jossa taiteilijat pääsevät työskentelyjaksoille erilaisten paikallisyhteisöjen kanssa. Hollannista ja Tanskasta tulee kaksi taiteilijaa taidemuseon residenssiin Tampereelle, ja Suomesta lähtee kaksi taiteilijaa, joista toinen Tanskaan ja toinen Irlantiin.

Tarton maakunnasta Tampereella vieraili projektipäällikkö Marleen Viidulin johdolla 10 hengen kulttuurityöntekijöiden delegaatio. Heidän vierailuaan rahoitti Pohjoismainen yhteistyöorganisaatio Norden, ja opintomatkan kiinnostuksen kohteena olivat Pirkanmaan kulttuuriorganisaatioiden rakenteet, uudet toimintamallit ja mm. Hiedanrannan kehitys.

6.4 Kansallinen yhteistyö

Yksi Operaatio Pirkanmaan tärkeä yhteistyökumppani on ollut Oulu2026-säätiö. Syksyllä 2021 Oulu kutsui kulttuuripääkaupunkihaun kilpakumppanit, Tampere26-tiimin ja Saimaa-ilmion, hankkeen ”Rauhankoneen käynnistämiseen” ja saunakeskusteluihin. Keskusteluissa havaittiin yhteinen tarve rakentaa kulttuurin merkitystä vahvemiksi yhteiskunnassa ja kansainvälistää kulttuurinkenttää yhtenä rintamana.

Vuonna 2022 Oulun ja Saimaan lähi- ja etätapaamisia järjestettiin yhteensä 15 kertaa. Yhteistyön tuloksena syntyi mm. Syyskuussa 2022 Oulun ruokakulttuuria juhlistavaan Arctic Food Lab -tapahtumaan yhteinen kampanja ”Piirakkapidot”, joka juhlisti suomalaisia perinnepiirakoita ja pohjoista ruokakulttuuria.

Vuoden 2022 aikana Tampereen kaupunki ja sen kulttuurin kehittämishankkeet kumppaneineen valmisteli Oulu2026:n kanssa 9.2.2023 Tampereen Tuulensuun palatsissa järjestettävän Elämystalousfoorumin.

6.5 Elämystalousfoorumin sisältö

Tampereen kaupungin kulttuurin kehittämishankkeiden ja Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026:n yhdessä järjestämä Elämystalousfoorumi keräsi torstaina 9. helmikuuta Tuulensuun Palatsiin 250 osallistujaa. Paikalla oli paitsi kulttuurialan ammattilaisia, myös osallistujia muun muassa kunnista, puolueista, yrityksistä ja kulttuurin edunvalvontaorganisaatioista. Tapahtuman striimi keräsi reilu 1000 katselijaa.

Foorumi nosti esiin kulttuurin ja taiteen, tapahtumateollisuuden, av-alan ja matkailun kasvupotentiaalia, hyviä käytäntöjä ja ajankohtaisia haasteita. Tapahtumassa esiintyivät mm. Folk Extreme livesäestetyllä lyhytelokuvalla sarjasta ”We Runed”, ja puheenvuoroja pitivät Tampereen kaupungin kulttuurijohtaja **Juha Ahonen**, kilpailukykyjohtaja **Anna-Kaisa Heinämäki**, sivistysjohtaja **Lauri Savisaari**, Oulun kulttuurisäätiön toimitusjohtaja **Piia Rantala-Korhonen**, Saimaa-ilmion hankejohtaja **Sari Kaasinen**, Serlachius-museoiden johtaja **Pauli Sivonen** sekä tulevaisuustutkija **Ilkka Halava**.

”Myös itsensä toteuttaminen, yhteisöön kuuluminen ja elämyksellisyys voidaan ja pitääkin nähdä perustarpeina, joiden tyydyttäminen on myös yhteiskunnan vastuulla. Tietyllä tavalla kyse on myös kulttuurin ja tapahtumateollisuuden huoltovarmuudesta Suomessa. Huolehtimalla elämystalouden ekosysteemin toimintaedellytyksistä turvaamme myös suomalaisen kulttuurin tulevaisuutta”, Savisaari totesi.

Iltapäivän avauspuheenvuorossa tulevaisuustutkija **Ilkka Halava** maalaili elämystalouden ja työn tulevaisuutta. Hän puhui siitä, kuinka planeettakestävyys luo viitekehyksen ihan kaikelle seuraavien vuosikymmenten aikana. Suunnassa, jota kohti kuljemme, on Halavan

mukaan tarvetta inspiroiville yhteisötiloille. Sillä missä yksin tehtävä työ toteutetaan, ei ole merkitystä, mutta yhdessä toimimiseen tarvitaan luovaa ja houkuttelevaa työmaisemaa.

Luovien alojen henkinen infra -osuutta moderoi TAMK:n lehtori **Carolina Pajula**. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen johtaja **Marjo Mäenpää** esitteli uuden taiteen ja kulttuurin barometrin uunituoreita tuloksia. Lisäksi aiheesta keskustelemassa olivat säveltäjä-muusikko **Anna-Mari Kivimäki**, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liiton toiminnanjohtaja **Karoliina Huovila** ja Taiteen edistämiskeskuksen johtaja **Paula Tuovinen**.

Tapahtumassa nähtiin myös kulttuuripoliittinen vaalikeskustelu, jossa oli yhdeksän osallistujaa puolueista. Lisäksi tilaisuudessa julkistettiin Pirkanmaan kulttuuripankki -alustan käyttöönotto, ja puheenvuoroja kuultiin **Ilkka Hynniseiltä** filmitoiminnasta, kestävän matkailun kehittämispäällikkö **Matti Pollarilta** kestävästä kulttuurimatkailusta, kulttuurin kehittämispäällikkö **Jaakko Laurilalta** uusimmista kulttuurin hankkeista, ja apulaispormestari **Matti Helimo** luovutti vuoden 2022 kulttuuriteko-palkinnon Ikurin jääveistospolun toteuttajille.

6.6 Osallistuminen tapahtumiin

Operaatio Pirkanmaa osallistui 2023 muutamiin valtakunnallisiin tapahtumiin esittelijänä:

Valtakunnalliset kulttuurituottajapäivät & kuntien kulttuuritoiminnan neuvottelupäivät
Järjestäjinä Jyväskylän kaupunki, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Taiteen edistämiskeskus, Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry, Suomen Kuntaliitto ry, Yhteistuumin - Kuntien kulttuuritoiminnan yhteyspiste ja Keski-Suomen liitto.
KUTU-päivät järjestettiin 9.-10.10.2023 Jyväskylässä, ja Operaatio Pirkanmaa piti yhteistyössä Tuottajapankin kanssa workshopin otsikolla "Luovan alan tuottajien henkisen infran kehittäminen". Osallistujia oli 22 henkilöä.

SuomiAreenan keskustelu 29.6.2023 / MTV3 ja Porin kaupunki: Lisää kaistaa! Luovan alan tuottajien henkisen infran kehittäminen

Taide- ja kulttuurialan tuottajat ovat luovan talouden ekosysteemin ytimessä, mutta rakenteiden puute ja rahoitus eivät tue ammattimaisen tuottajakentän kehittymistä ja uusien elinkeinojen syntymistä. Miten julkinen sektori ja korkeakoulut voivat vahvistaa luovien alojen henkistä infraa ja resilienssiä?

Aiheesta keskustelemassa olivat Kaisa Rönkkö (toimitusjohtaja, Suomen Musiikki & Media - tapahtumat Oy), Katri Halonen, (YTT, FL, kulttuurituotannon yliopettaja, Metropolia), Ilona Kyykoski (projektipäällikkö, Operaatio Pirkanmaa), Tuuli Penttinen-Lampisuo

(toimitusjohtaja, Poike Production Oy), Carolina Pajula (lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu) ja Susanna Ihanus (projektipäällikkö, Tampereen ammattikorkeakoulu). Paneelikeskustelun juonsi Salla Paajanen.

7 Viestintä ja sen sidosryhmät

Operaatio Pirkanmaan on luovien alojen kehittämishanke, jossa tehdään viestintää laajalaisesti ja kaikkien hankkeen edustajien toimesta. Viestinnällä pyritään tukemaan hankkeen tavoitteita. Tiimissä tuottaja Satu Keltanen hoitaa viestintää noin 40 % työajastaan.

Operaatio Pirkanmaa on paitsi kulttuurihanke, myös aluekehityshanke, johon viestinnällisesti liittyy teemoja aina identiteetistä kilpailukyvyyn kehittämiseen tai osallisuudesta kansainvälistymiseen.

Operaatio Pirkanmaan viestintää ohjaa hankkeen tavoitteet ja sen ydintoiminnot, joista kerrotaan eri kanavissa hankkeen moninaisille sidosryhmille. Ydinviesti on, että kulttuuri paitsi veto- myös pitovoimatekijä; kulttuuri kehittää maakuntaa elinvoimaiseksi ja houkuttelevaksi, niin asukkaille kuin vierailijoille.

Hankkeen sidosryhmät on jaoteltu seuraavasti:

Sidosryhmät I	Sidosryhmän kokoonpano
Hallinnolliset toimijat kuntatasolla	
Kuntien hallinnolliset toimijat	Kaupunkien/kuntien johtajat, talousjohtajat/kulttuuri- ja sivistysjohtajat (20 kuntaa, arviolta noin 30–50 hlö)
Pirkanmaan kuntien johtajakokoukset	Pirkanmaan johtajakokous, Seutukunnan johtajakokous, sekä hankkeessa mukana olevat ns. "remu"-kunnat
Kuntien poliittinen taso	Kaupunginhallitukset ja valtuustot
Pirkanmaan hyvinvointialue / yhdyspintatyöskentely	Jaosto, joka käsittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä kulttuurihyvinvointiasioita
Operaatio Pirkanmaan ohjausryhmä	Tampereen kaupungin kuusi jäsentä ja kuntakumppaneiden kolme varsinaista jäsentä + kolme varajäsentä
Kumppanikunnat ja niiden kulttuurivastaavat	20 kuntaa, joista 1–3 osallistujaa, yhteensä noin 20–30 henkeä

Kuntien muut hallinnolliset toimijat, kuten kulttuuriparlamentit	Paikkakuntakohtaiset, tieto välitetään kuntien kulttuurivastaavien kautta
Tiimi ja säännöllisesti ajan tasalla pidettävät yksiköt / Tampereen kaupunki	Kulttuurin palveluryhmä, kulttuurijohtaja, kehittämisspäällikkö
Sisäinen viestintä / Tampereen kaupunki	Tietoa kaupungin henkilöstölle hankkeesta

Sidosryhmät II	Sidosryhmän kokoonpano
Kulttuurialan toimijat	

Rahoitetusta hankkeesta saavien projektien omistajat	Rahoitusta saavat toimijat, joiden lista täydentyy pitkin hankkeen kesto
Kulttuurialan ammattimaiset toimijat (yksittäiset henkilöt / yhdistykset / organisaatiot, rahoittajat, oppilaitokset, jne.)	Kerätään uutta sähköpostilistaa, joka jää hankkeen jälkeen Tampereen kulttuuripalveluiden hallintaan
ECOC-toimijat, ystävyyskaupungit, muut mahdolliset kansainväliset kumppanit	Kansalliset ja kansainväliset kulttuuripääkaupunkitoiminnassa mukana olleet yhteistyökumppanit

Muut sidosryhmät	Sidosryhmän kokoonpano
------------------	------------------------

Kuntalaiset / kulttuurin kuluttajat	Hankkeesta kiinnostuneet kuntalaiset, potentiaaliset yleisöt
Yritykset	Yksittäiset yritykset, jotka nähdään mahdollisina kumppaneina projekteissa (esim. residenssitoiminta)
Media	Uutismediat

Kaikille viestinnän sidosryhmille on valittu viestinnän vastuuhenkilöt, pääteemat, viestinnän säännöllisyys sekä käytettävät kanavat. Viestinnän pääaiheina ovat Operaatio Pirkanmaan sekä kulttuurin ja luovien alojen kehittämiseen yleisesti liittyvät teemat (kehittämistoiminta, hankkeet, koulutukset, projekti- ja rahoitushaut) sekä tapahtumaviestintä (tukiviestintää tapahtumien tuottajille).

Ulkoisen viestinnän keinovalikoimaan kuuluvat muun muassa:

- **Verkkosivut** www.operaatiopirkanmaa.fi
- osa sisällöistä ja projektikuvauksista on saatavissa myös englanniksi
  - o Sivustolla vuonna 2022: 17 379 käyntiä
  - o Sivustolla vuonna 2023: 20 315 käyntiä
- Tampere.fi-verkkosivuston alisivut ja Ajankohtaista-uutiset
- **Uutiskirje** (noin 1700 tilaajaa)

- 14 uutiskirjettä sekä vuonna 2022 että vuonna 2023
- **Somealustat**
  - Facebook 4000 seuraajaa
  - X (entinen Twitter) 700 seuraajaa
  - Instagram 1800 seuraaja
- **Mediatiedotteet** (noin 7 kpl vuonna 2022 ja 6 kpl vuonna 2023); lisäksi hankekumppanit tekivät tiedotteita omista projekteistaan.
- **Maksettu markkinointi** (Vuonna 2022 Kulttuuritempauksista viestittiin mm. Aamulehden digi- ja printtimediassa, sekä Facebookissa, vuonna 2023 maksettua markkinointia käytettiin Art Express -bussikuljetusten digimarkkinoinnissa)
- **Esitteet** (yleisesite hankkeesta kuntiin)
- **Henkilökohtainen yhteydenpito** (tapaamiset, kokoukset, puhelut, sähköpostit)
- **Hankkeen esittely** erilaisissa tilaisuuksissa ja hallintoelimissä
- **Sidosryhmätilaisuudet** (esim. kuntaverkoston tilaisuudet, yhteistyö muiden hankkeiden kanssa ja kuntakierrokset)
- **Webinaarit, koulutukset**
- **Kyselyt** (esim. Pirkanmaan kattava Kulttuuribarometri-kysely keväällä 2022 ja syksyllä 2023)
- Hankkeen edetessä myös **hankeraportointi ja evaluointi**, sekä siitä viestiminen
- tapahtumat.tampere.fi -**tapahtumakalenterin** hyödyntäminen
- Kuntaverkostolle oma Teams-kanava ja säännöllinen sähköpostiviestintä (ns. ajankohtaisviesti)
- Kumppanikuntien omat www- ja some-sivustot sekä uutiskirjeet
- **Uutisointia** hankkeeseen liittyvästä ohjelmistosta on vuosien 2022–2023 aikana tehnyt muun muassa YLE, Aamulehti, Tamperelainen, Seura ja lukuisat kuntien paikallislehdet sekä verkkomedia kulttuuritoimitus.fi. Uutiset ja mediajutut ovat liittyneet esimerkiksi seuraaviin aiheisiin: katutaide, välitilamalli, purkutaidetalo Pinni47, valotaideprojektit ja Mäntän äärellä -näyttely.

8 Yhteenvetoa Operaatio Pirkanmaan ensimmäisistä toimintavuosista

Kulttuuripääkaupunkihaun aikana tehty työ ja sen jättämä perintö on monipuolisuudessaan ollut laaja kokonaisuus pienemmälle jatkohankkeelle skaalattavaksi. Alkuperäinen Tampere26-hankebudjetti oli 52 miljoonaa ja toimintajänne seitsemän vuotta.

Nyt Operaatio Pirkanmaa -hanketta toteutetaan kolmen vuoden aikana ja 2,6 miljoonan euron budjetilla. Ensimmäisen vuoden jälkeen todettiin, että projektien skaalaaminen on osittain onnistunutta, mutta asettaa myös projektien omistajille haasteita.

Toisena vuotena projektia fokuoitiin uudelleen ja enemmän kehittämishankkeeksi, jossa lähtökohtana eivät ole suurten budjettien massatapahtumat, vaan uuden pilotointi ja osaamisen kasvattaminen.

Operaatio Pirkanmaassa toteutettiin kehittämiskulmalla erityyppisiä kokonaisuuksia:

- Osallistavia työpajoja ja kursseja
- Ilmaisia yleisötapahtumia yllättävissä paikoissa, uusille yleisöille
- Taideteosten valmistamista uusilla tavoilla
- Uusien tilojen tutkimista
- Osaamisen kehittämistä
- Keskustelutilaisuuksia ja dialogin vahvistamista toimijoiden kanssa
- Kulttuuripalveluja ostopalveluina, tuotteistamisen vahvistamista
- Yhteistyöprojekteja erilaisten toimijoiden kesken
- Kannustetaan ja opetellaan hakemaan ulkopuolista rahoitusta.

Toisena vuotena kirkastui yhä enemmän, että nyt tehdään hanketta, joka osallistaa, huomioi erityisryhmiä, kouluttaa, keskusteluttaa, kokeilee – on kekseliäs ja ketterä. Suurin osa toiminnasta ei ole kohdistettu suurille yleisöille, vaan useat mukana olevat projektit ovat osallistavia, valikoiduille kohderyhmille tarjottavia mahdollisuuksia saada osansa kulttuuritarjonnasta.

Projektin ensimmäisen toimintavuoden fokuksessa näkyy osallistavuus erityisesti nuorten ja lasten parissa. Hankkeen rahoittamien useimpien projektien sisään on kirjoitettu ajatus siitä, että toteutus on usein kohdennettu suhteellisen pienelle väkimäärälle, mutta se tekee näkyväksi ihmisten ajatuksia ja tuotoksia, ja luo merkityksellisyyttä osallistujilleen.

Toisena vuotena taas on keskitytty enemmän pilotointiin. Erilaiset residenssikokeilut ja tilakonseptien pilotointi tukevat kulttuurin ammattilaisia. Jatkossakin on tärkeää kouluttaa ammattilaisia ja lisätä resursseja.

Toinen merkittävä hankkeen tavoite on ajatusten muokkautuminen ja näkökulman laajentuminen kohti uusia mahdollisuuksia – ja tästä on nähtävissä jo tuloksia: esimerkiksi kuntien työntekijöiden ja alan toimijoiden halu lähteä etsimään aktiivisemmin ulkopuolista rahoitusta tai kansainvälisiä partnereita verkostoista.

Operaatio Pirkanmaa pyrkii edistämään kulttuuritoimijoiden toimintaedellytyksiä laajalla rintamalla – mutta yhtä lailla kulttuurin kehittämishankkeessa oleellista on rakentaa yhteisöllisiä ja dialogia tukevia toimintatapoja, edistää yhdenvertaisuutta, sekä keksiä uudenlaisia tapoja toimia.

Ensimmäisenä vuotena haluttiin antaa taiteen sykähdyttää ja yllättää viemällä tapahtumia paikkoihin, joissa niitä ei yleensä nähdä. Toisena vuotena fokus on ollut yhä enemmän taiteen kentän ammattilaisissa; resurssien kasvattamisessa, uusissa yhteistyökuvioissa ja uusissa tiloissa, ja samojen teemojen parissa suunnataan kohti päätösvuotta.